

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ З
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОГО СЕРІАЛУ
"DAREDEVIL" УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**

Виконав: студент 2 курсу, групи
8.0359-ап-з спеціальності 035
Філологія спеціалізації 035.041
Германські мови та літератури
(переклад включно) - перша
англійська освітньої програми
Переклад (англійський)
Мудрий Яромир Миколайович

Керівник к.ф.н., доц.Фесенко І. М.

Рецензент к.ф.н.доц.Андрєєва І. О.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра теорії та практики перекладу з англійської мови
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно) – перша англійська
Освітньо-професійна програма Переклад (англійський)

ЗАТВЕРДЖУЮ

**В. о. завідувача кафедри теорії та
практики перекладу з англійської мови**
Запольських С.П. _____
«____» _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
МУДРОМУ ЯРОМИРУ МИКОЛАЙОВИЧУ

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Особливості перекладу англійськомовного серіалу "Daredevil" українською мовою»;

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту) Фесенко Ірина Михайлівна, к.ф.н., доцент

затверджені наказом ЗНУ від «23» квітня 2020 року № 483 – с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) 26.11.2020

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту) дослідити сучасні аспекти перекладу кіно серіалів та проаналізувати переклад серіалу "Daredevil".

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) визначення термінів «кіно» і «серіал»; історія розвитку перекладознавства у сфері цифрового медіа; теоретичне підґрунтя для перекладу серіалів; поняття аудіовізуального перекладу; поняття та особливості кіно перекладу; особливості та проблематика просторічної лексики; проблематика балансу між англійськомовним та українськомовним текстом; специфіка використання лексичних та граматичних трансформацій; культурне підґрунтя англійськомовного серіалу «Daredevil», особливості перекладу релігійної лексики.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Фесенко І. М., к.ф.н., доц.	09.06.2020	09.06.2020
Розділ 1	Фесенко І. М., к.ф.н., доц.	02.09.2020	02.09.2020
Розділ 2	Фесенко І. М., к.ф.н., доц.	01.10.2020	01.10.2020
Висновки	Фесенко І. М., к.ф.н., доц.	20.10.2020	20.10.2020

Дата видачі завдання 04.02.2020

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	лютий – квітень 2020	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2020	виконано
3.	Написання вступу	червень 2020	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	вересень 2020	виконано
5.	Написання практичного розділу	жовтень 2020	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2020	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	листопад 2020	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	листопад-грудень 2020	виконано
9.	Захист	грудень 2020	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____ (підпис)

Я. М. Мудрий

Керівник роботи (проекту)

_____ (підпис)

І. М. Фесенко

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____

В. В. Погонєць
(підпис)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота: 72 стор., 64 джерела.

Об’єкт дослідження: використання перекладацьких трансформацій під час перекладу англomовного серіалу “Daredevil” на українську мову.

Мета дослідження: проаналізувати переклад англomовного серіалу «Daredevil» українською мовою та виявити його особливості на лексичному і граматичному рівнях за допомогою лексико-граматичних трансформацій.

Теоретико–методологічні засади: ключові положення перекладу кінематографії (Амочкін В. В, Бузаджі Д. М., Гордон Г., Комиссаров В. Н., Козуляев А. В.)

Отримані результати: при перекладі серіалів перекладачами використовуються техніка аудіовізуального перекладу - субтитрування, закадрове озвучення і дублювання. Під час перекладу серіалу “Daredevil” перекладач вдавався до таких лексичних трансформацій, як конкретизація, антонімічний переклад, смисловий розвиток, генералізація та смислове перетворення.

Були встановлені розбіжності між текстом оригіналу та текстом перекладу на лексичному і граматичному рівні.

Головними граматичними трансформаціями були опущення, додавання, зміна порядку слів та заміна частин мови. Ключовими елементами перекладу були робота з релігійною, юридичною та просторічною лексикою. Під час роботи перекладач притримувався концепції доместикації. Через недостатнє заглиблення в сюжет і проблематику серіалу у деяких випадках перекладач не дуже влучно використовував трансформації, що призводило до втрати частини логіки і сенсу певних подій україномовним глядачем.

Ключові слова: трансформація, серіал, мотивація, лексика, техніка, глядач.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	6
1.1 Переклад серіалів українською мовою, як окремий вид перекладу.	6
1.2 Особливості лексики і граматики серіалу “Daredevil”	12
1.3 Використання лексико-граматичних трансформацій та проблема досягнення еквівалентності при перекладі	17
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОГО СЕРІАЛУ “DAREDEVIL” УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.	31
2.1 Використання лексичних трансформацій при перекладі.....	31
2.1.1 Конретизація при перекладі серіалу при перекладі серіалу «Daredevil» українською мовою	31
2.1.2 Генералізація при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою.	34
2.1.3 Антонімічний переклад при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою.	35
2.1.4 Прийом смислового розвитку при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою.	40
2.1.5 Прийом цілісного перетворення при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою.	44
2.2 Граматичні трансформації при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою.....	45
2.2.1 Прийом опущення при перекладі серіалу ”Daredevil” українською мовою.	46
2.2.2 Прийом додавання при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою.	49
2.2.3 Зміна порядку слів при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою.	52
2.2.4 Прийом зміни частини мови при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою.	55
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62

ВСТУП

Станом на сьогодні фільми та серіали іноземного зразку мають дуже великий вплив та розвиток в українському суспільстві. Серед молоді та людей старшого покоління можна знайти безліч фанатів того чи іншого продукту, який люди з завзяттям дивляться після роботи або у вихідний день. І дуже часто стається так, що перегляд будь-якого серіалу відбувається в перекладі, а не в оригіналі, від чого ряд смислових одиниць стає недосяжним і незрозумілим для глядача.

Не всі люди спроможні дивитися контент в оригіналі. Для цього перекладачам необхідно плідно працювати, використовуючи найсучасніші досягнення перекладацької науки аби досягти якісного перекладу і зуміти максимально точно і глибоко передати реалії та мовні одиниці мови джерела. І для того щоб це зробити іноді доводиться робити певні дослідження в культурному сегменті

Актуальність дослідження. З початку ХХ століття комікси починають набирати стрімку популярність. У другій половині того ж століття на ринку коміксів міцно закріплюються 2 серйозні компанії DC і Marvel. В той же час з розквітом кольорового та звукового кіно, обидві команди починають масштабну імплементацію на блакитні екрани. Так світ бачить перші картини про Бетмена та Супермена по телевізору. Пізніше починаються з'являтися мультеріали та повнометражні мультиплікаційні фільми.

З початком нового століття коміксна кінематографія переходить на принципово новий рівень. Фурор проводить кіно «Людина Павук» компанії Marvel і після нього фільми про супергероїв починають випускати декілька разів на рік.

Станом на сьогодні можна побачити, що фільми по коміксам є найвискобюджетнішими і найкасовішими картинами сучасності. Їх популярність важко переоцінити, а вплив можна порівняти з

транснаціональними корпораціями. Тому аналіз перекладу супергероїки станом на сьогодні більше ніж актуальний.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в ньому вперше був розглянутий серіал “Daredevil“, в якості предмету лінгвістичного дослідження.

Об’єктом дослідження постає відображення особливостей перекладу серіалу з англійської мови.

Предметом дослідження є серіал “Daredevil“.

Метою дослідження є аналіз перекладу релігійної лексики, власних назв та культурних реалій представлених у серіалі.

Досягнення зазначеної мети передбачає вирішення наступних **завдань**:

1. Охарактеризувати сучасний підхід у перекладі серіалів
2. Визначити наявні лексичні і граматичні одиниці серіалу
3. Визначати та описати трансформації, використані для перекладу
4. Дослідити якість перекладу

Матеріалом дослідження є близько 200 лексико-граматичних трансформацій, взятих з перекладу компанії «НеЗупиняйПродакшн»

Методи дослідження. Ключовими методами є порівняльно-порівняльний метод, метод словникових дефініцій, метод суцільної вибірки, статистичний метод.

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування результатів дослідження в подальших перекладах серіалів Marvel.

Структура дипломної роботи. Логіка дослідження зумовила структуру дипломної роботи: вступ, два розділи, висновки, список використаних джерел.

У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об’єкту, предмету та структурування роботи.

У першій частині вказано теоретичні відомості про переклад серіалів та фільмів, лексику наявну у серіалі та лексично-граматичні трансформації.

У другій частині зображено аналіз лексико-граматичних трансформацій, проаналізована якість перекладу та мотивація перекладача при використанні тої чи іншої трансформації.

У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи.

Загальна кількість сторінок 72. Використаних джерел 64.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Переклад серіалів українською мовою, як окремий вид перекладу

Кіно як явище і вид діяльності з'явилося відносно недавно і поставило перед дослідниками нові завдання, пов'язані з різними дисциплінами: лінгвістикою, соціологією, інформатикою, перекладознавством та багатьма іншими. Кіно - скорочене від кінемато́граф (від грец. «Рух» і «писати»; тобто «записує рух») або сінематоїграф (від фр. Cinématographe), тобто створення та демонстрація рухомих зображень (картинок).

Кіномистецтво вивчається окремою дисципліною - кінознавством; як відомо, такий вид діяльності отримав назву від кіноапарата «кінематограф», винайденого братами Луї Жаном і Огюстом Люм'єр в кінці XIX в. У 1895 році брати Люм'єр представили аудиторії «сінематографічні» фільми і стали по праву вважатися батьками кінематографу. У винахід кінематографа внесли вклад багато дослідників, але брати Люм'єр першими здійснили повноцінну проекцію зображень з плівки, і їхні фільми знімалися і показувалися в різних країнах світу.

Незабаром після того, як камери братів Люм'єр отримали поширення в світі, в Британії почалися зйомки фільмів, які демонструвалися всередині країни, і за кордоном [Кузьмічов 2012, с. 140].

З початку XX сторіччя кіно стало стрімко перетворюватися в провідне візуальне мистецтво. Цікаво, що в Росію кіно прийшло всього лише через рік після офіційної появи, в 1896 році, коли Луї Люм'єр випустив документальний фільм «Коронація Миколи II», знятий в Москві французьким кінооператором.

Вважається, що українське кіно з'явилося на світло в 1907-1908 рр., А відбувалися до цього рідкісні зйомки призначалися для дуже вузького кола глядачів (так, починаючи з 1900 р, знімалися урочисті події з життя царя Миколи II і його сім'ї, ніколи не демонструвалися для широкого кола глядачів). До кінця 1920-х р. в світовому кінематографі були розроблені багато конвенцій кінооповіді, кінематограф став міжнародним явищем. На початку 1930-х р, з появою звуку кіно перетворилося з «мультимедійного видовища з елементами живого виступу» в «самодостатнє видовище ... яке в одному і тому ж вигляді демонструється у всіх кінотеатрах світу» [Енциклопедичний словник 1987, с. 640].

Кінематограф з самого початку привертає увагу дослідників найрізноманітніших напрямків науки, в тому числі лінгвістики: виявляються особливості кіномови, кінотексту, кінообразу, кінооповіді. У середовищі перекладачів тривають дослідження кіноперекладу в парадигмі лінгвістики, міжкультурної комунікації та теорії перекладу.

Проблеми кіноперекладу вимагають глибокого всебічного аналізу, оскільки вони впливають на сприйняття глядачами того, що відбувається на екрані. В роботі зіставляються обсяги термінів «аудіовізуальний переклад» і «кінопереклад», крім того, розглядаються основні етапи історії кінематографа і розвитку кіноперекладу. Проведене дослідження переконує в необхідності введення в програму навчання перекладачів окремого курсу кіноперекладу.

У теоретичне дослідження кіно як особливого виду сполучення в нашій країні великий внесок вніс Ю. М. Лотман. Він розглядав кіновитвір як ряд складних повідомлень, трансльованих глядачеві автором фільму і складаються з кіноодиницю, тобто знаків, за допомогою яких вибудовується кіномова [Лотман 1975, с. 372].

Теоретичне осмислення особливостей кіномистецтва призвело до створення такої наукової дисципліни, як семіотичне кінознавство, в якому можна виділити два основних напрямки [Стенкова 1998, с. 430].

Одне з них представлено роботами П. Пазоліні (який вважає, що відмінностей між кіномови і вербальною мовою немає). Другий напрямок представлений роботами К. Меца і У. Еко (які заявляють, що кіномова позбавлена чітко визначених елементів на відміну від вербальної мови) [Попова 2012, с. 23].

Майже одночасно з появою кінематографа з'явилася потреба в кіноперекладі і його теоретичне обґрунтування. Потреба в кіноперекладі обумовлена поширенням кінопродукції однієї країни в інших країнах, введенням в німі фільми інтертитров ("intertitres") [Матасов 2009, с. 23].

Потім на все більш зростаючу потребу в перекладі і його теоретичне обґрунтування вплинули наступні процеси: розквіт німого кіно, створення нових жанрів кінематографу (детектив, комічний фільм, вестерн, багатосерійний фільм), поява звукового кіно (1931 р); поява систем домашнього відео (1970 - винахід відеомагнітофона); впровадження в сучасне кіно електронної техніки, використання багатоканальних систем запису і відтворення звуку, використання комп'ютерної графіки і синтезаторів, забезпечення ефекту безпосередньої присутності глядача в відтворюваному події (стереоефекти, ефект dolby). Як відомо, основи кіноперекладу закладені в працях Ю. Найди, перш за все в роботах по динамічній еквівалентності.

У розробку теорії кіноперекладу внесли вклад К. Райс і Г. Вермеєра, які розробили теорію Скопос, відповідно до якої «еквівалентність - це особливий випадок адекватності» [O`Sullivan 2011, р. 243].

Скопос теорія концентрується насамперед на цілі перекладу, яка визначає способи досягнення адекватності.

Під кіноперекладом мається на увазі процес міжмовної обробки змісту оригінальних монтажних листів з подальшим ритмічним укладанням перекладного тексту і його озвучування або введення в відеоряд в формі субтитрів. При цьому мета «кіноперекладу» - міжмовне перетворення або

трансформація кінотексту з повноцінним збереженням особливостей кіномови оригіналу.

Кінопереклад неможливо віднести до усного, письмового, художнього або спеціального перекладу; це особливий вид перекладу, тобто створення нового повноцінного кінотексту на мові перекладу з урахуванням візуального ряду.

Прийнято виділяти три основних види кіноперекладу - субтитрування, закадрове озвучення і дублювання. Кожен з них має власні особливості і правила, яких необхідно дотримуватися. Крім того, існують різні підвиди кіноперекладу, такі як озвучування для дитячої та фанатської аудиторії, 3D-субтитрування [Oreго 2004, p. 227].

Мета аудіовізуального перекладу - створення перекладу твору (фільмів, відеоігор, телепрограм) на мові перекладу, яке надавало б на глядача, представника іншої лінгвокультури, такий же вплив, як і на глядача тієї країни, в якій цей твір народилося. Іншими словами поняття «аудіовізуальний переклад» ширше, ніж «кінопереклад».

Під аудіовізуальним перекладом розуміється «створення нової полісемантичної структури на мові-реципієнті на основі єдності, яка існувала у мові джерелі, причому таким чином, щоб вона надавала на носія мови-реципієнта такий самий емоційний і поведінковий вплив, як і на носія мови джерела; щоб полісемантична єдність стала елементом культури мови-реципієнта, а не було йому чужою» [Лотман 1998, с. 372].

У різних країнах склалися різні традиції кіноперекладу і, відповідно, більша або менша ступінь поширення того чи іншого виду кіноперекладу. У нашій країні і в більшості великих європейських країн популярні дубльований переклад (фільми, що демонструються в кінотеатрі) і закадрове озвучення (фільмів, що транслюються по телевізійним каналам).

У малих європейських країнах або в країнах, де використовується кілька державних мов (таких як Швейцарія, Люксембург, Данія), частіше

використовують субтитри [Козуляєв 2015, с. 21]. В даний час кінопереклад - затребуваний вид перекладацької діяльності.

Проблеми кіно- / відео перекладу привертають увагу численних дослідників, які аналізують різні аспекти аудіовізуального перекладу, кіноперекладу, перекладу анімаційних творів, серіалів і відеоігор. Інтерес до проблем кіноперекладу не слабшає, і в даний час створено безліч наукових і науковопопулярних робіт з аудіовізуального перекладу.

Так, один з відомих дослідників аудіовізуального перекладу Пілар Орера намагається знайти відповідь на питання про те, чи є цей переклад новою сферою перекладацької діяльності, або це діяльність, що вимагає спільних зусиль представників багатьох галузей знань [Левик 1959, с. 23].

Дослідник розглядає технологію субтитрування і дублювання, відмінності цих областей діяльності для реципієнтів і перекладачів, систематизує проблеми такого перекладу і можливі шляхи їх вирішення. На відміну від Орера Керол О'Салліван аналізує фільми, персонажі яких говорять на різних мовах, і розглядає труднощі перекладу подібного кіноматеріала на англійську мову [Anderman 2009, p. 272].

Теоретик кіно-/відео- перекладу Агнешка Жарковська спробувала визначити сутність такого перекладу, створити класифікацію його різновидів, розглянути історію формування, зіставити регіональний розподіл різних типів перекладу кіно і виявити переваги та недоліки різних видів кіноперекладу [Szarkowska 2011, p. 228].

Не менший інтерес для дослідника представляє книга Хорхе Діаса Сінтас і Гунілли Андерман, яка аналізує загальні проблеми кіноперекладу і окремі його види. Окрема глава книги присвячена теорії і методикі навчання кіноперекладі [Скоромислова 2010, с. 153].

Безсумнівний інтерес представляють дослідження, присвячені виявленню особливостей кіноперекладу як історико-культурологічного феномена, виявлення закономірності сприйняття перекладеного фільму і порівняння впливу на таке сприйняття різних типів його озвучування.

У сусідній країні матеріали з проблем кіноперекладу регулярно публікуються в періодичних виданнях, таких як журнал «Мости», та науковий журнал «Вісник Московського державного лінгвістичного університету» і ряд інших.

Щорічно проводяться наукові конференції з проблем кіноперекладу і аудіовізуального перекладу, останнім часом набули поширення курси і майстер-класи з підвищення кваліфікації перекладачів в сфері кіно. Серед російських робіт, присвячених проблемам кіноперекладу, безсумнівно, заслуговує увагу дисертаційне дослідження Р. А. Матасова, присвячене методиці навчання кіноперекладі, виробленні дидактичної основи кіно- / відео перекладу [Матасов 2009, с. 23].

Вивчено історію кіно / відео перекладу і проведена класифікація його типів вироблені методичні рекомендації щодо переведення серіалів, і аналізуються особливості перекладеного тексту при озвучуванні [Левін 1982, с. 42].

Глибоко вивчені лексикологічні, семіотичні і лінгвокультурологічні аспекти кіно- / відео перекладу; ряд робіт присвячений особливостям перекладу назв фільмів, яким відводиться провідна роль образу-сенсу, наприклад, в дослідженнях В. Є. Горшковой [Горшкова 2014, с. 26]. Особливу увагу дослідників привертає проблема перекладу просторічної і ненормативної лексики.

Так, Д. М. Бузаджі в статті «Норма ненормативного. Лаємося адекватно» обгрунтовано критикує ситуацію у вітчизняному кіно / відео перекладі традицію перекладу подібної лексики в фільмах [Бузаджі 2005, с. 52].

За останні роки з'явилося кілька дисертацій, присвячених кіноперекладі, в яких докладно досліджуються деякі практичні проблеми кіноперекладу і систематизуються теоретичні основи кіно- / відео перекладу. Так, в дисертації М. С. Сінетковой проводиться мовностилістичний аналіз перекладів ряду кінотексту на російську мову [Цвілінг 1978, с. 8].

В роботі І. А. Попової розкриваються механізми смислообрання кінотексту на різних рівнях [Попова 2012, с. 23]. Дослідження В. В. Амочкина

присвячене комплексному лінгвістичному аналізу засобів соціокультурної характеристики персонажів [Амочкін 2015, с. 29].

Проведений аналіз переконує, що багато тем кіноперекладу досить глибоко вивчені, але ряд проблем, таких як втрата смислової складової через обмеження в звуковій мові артикуляцією персонажів, переклад реалій в кінотворках, переклад, що враховує потреби конкретної групи глядачів, вимагає подальших досліджень.

Поява нових видів кіноперекладу (3D-субтитрування) ставить нові завдання перед перекладачами. Останнім часом почали з'являтися різні курси по аудіовізуального перекладу, покликані якісно поліпшити ситуацію і звернути увагу кіноагентств на значимість адекватності перекладу.

Всі роботи по кіноперекладі дозволяють допомогти практикам-перекладачам кінопродукції відповідати потреби суспільства в якісному кіноперекладі. Очевидно, що актуальним завданням можна вважати розробку і введення в навчальну програму підготовки перекладачів самостійного курсу «Теорія і методика викладання кіноперекладу».

Як відомо, частка іноземної кінопродукції на вітчизняному кіноринку досить велика, як велика і потреба в якісному перекладі цієї продукції. Крім того, добре підготовлений кіноперекладач сприяв би і більш адекватному перекладу вітчизняних фільмів іноземними мовами. Все це ставить нові цікаві завдання перед перекладачами і теоретиками кіноперекладу.

1.2 Особливості лексики і граматики серілу “Daredevil”

Серіал Daredevil - українською мовою Шибайголова. – це багатогранна і цікава історія про сліпого супергероя –католика, який бореться зі злочінністю у рідному Нью-Йорку. Його вороги Між двома гігантами в світі коміксів, Marvel і DC, встановився крихкий паритет.

Поки перші знімають багатомільйонні блокбастери і домагаються досить скромних результатів у серіалах, другі успішно окупуєть блакитні екрани і тільки починають знову освоювати кіно. За кілька років ця рівновага сил почало здаватися природним і майже непохитної. Але вихід серіалу «Шибайголова» в одну мить порушив його. Говорячи про Шибайголови, не можна не згадати серіал «Стріла», адже саме він наочно довів, що серіал за коміксами може бути цікавим шанувальникам і при цьому комерційно успішним.

На перший погляд, «Стріла» і «Шибайголова» дуже схожі - похмурий реалізм, темні холодні вулиці, неоднозначні персонажі і їхні моральні дилеми. Але диявол, як водиться, - в деталях. Метью Мердок, наш головний герой, - сліпий адвокат з Пекельної Кухні, який часто ледве зводить кінці з кінцями (не те що деякі мільйонери). Вдень він працює в адвокатській конторі «Нельсон і Мердок» зі своїм другом Фогг, а ночами вершить правосуддя на вулицях Нью-Йорка. Найчастіше над тими, кого йому не вдалося перемогти законними методами.

Події розвиваються стрімко вже з першої серії (при цьому у серіалу темп досить повільний). Клац! - Метт і Фогг підбивають один одного, називаючи «авокадо в законі», і беруться захищати в суді нещасну стареньку. Клац! - розлючений месник в чорному б'є лиходіїв. Клац! - і Мердок вже валяється на дивані, весь поранений.

Аби завжди бути готовим до бою йому довелося заручитися допомогою знайомої-лікарки, яка надавала допомогу у надзвичайних ситуаціях.

Серед **медичної лексики** ключовими є слова injury, trauma, fracture, bruise, bump, plaster, seam, painkiller, scar.

Вже після перегляду розумієш: фактично весь перший сезон - це історія становлення Шибайголови. Історія про те, як звичайний адвокат і лінчеватель з підвороття перетворилися в щось більше. Дитинство Метта пройшло за підручниками - його батько хотів, щоб він став юристом або лікарем. Дворова шпана нагородила сліпого тихоню образливим, на їхню думку,

прізвиськом Шибайголова (Daredevil). Метт не міг їм відплатити, оскільки пообіцяв батькові, що не вирішуватиме проблеми силою, але через багато років прізвисько йому в пригоді. Але це лише верхівка айсберга.

В українському перекладі «шибайголова» втрачається другий сенс прізвиська і англійський корінь *devil*, диявол. Мердок і в коміксах, і в серіалі віруючий католик, і його двічі - після автокатастрофи і битви з Кінгпіном, коли він був на краю загибелі, - рятувала таємнича черниця із золотим хрестом. Вона не дала йому зійти з розуму від придбаного надприродного надчуття і залікувала фізичні і душевні рани.

Чималу частину екранного часу Метью проводить в філософських бесідах зі священником за чашкою латте, де вони говорять про місію католиків у сучасному світі.

Серед **релігійної лексики** використаної у серіалі можна виділити слова *cathedral, priest, New Testament, faithful, diocese, baptism, confession, repentance, mercy*;

Але він боїться, що одного разу когось вб'є, зірветься і більше ніколи не буде колишнім. Шибайголова боїться цієї бурхливої люті, внутрішнього диявола. Недарма його костюм в оригіналі червоного кольору, адже в багатьох культурах червоний - колір не тільки гніву і мужності, а й захисту від злих сил і самого диявола. Та й саме слово диявол, сатана, спочатку означало того, хто перешкоджає. Але ніхто не говорив, що він не може перешкоджати злочинності.

Серіал «Шибайголова» не ґрунтується ні на якому конкретному коміксі (вперше герой з'явився аж 51 рік тому), а скоріше натхненний кількома сюжетними арками. Два найближчих орієнтира - «Людина без страху» і «Шибайголова: Народжений заново» Френка Міллера. З цих коміксів взяті в першу чергу атмосфера в дусі жанру нуар і невідступно переслідує відчуття безнадійності. А деякі сцени скопійовані один в один. А ось сюжетно серіал сильно відрізняється від коміксів.

У серіалі з`являється персонаж Каратель «Punisher», у минулому військовий, який хоче помститися за смерть сім'ї. Його лейтмотивом є військові спогади та біль за втрачених близьких.

Головними словами **військової лексики** є *squad, ambush, assault, lieutenant, machinegun, deployment, tracking;*

Але ось історії основних персонажів відрізняються, причому часом кардинально. Основні друзі (і не тільки друзі) Шибайголови в серіалі постають часом в несподіваному - особливо для шанувальників коміксів - світлі. Якими ж вони були спочатку? Франклін Нельсон, кращий друг Метта і його діловий партнер, не такий простий, як здається. В адвокатській конторі «Нельсон і Мердок» Фогг відповідає за фінанси: в першу чергу його цікавить, чи можуть клієнти заплатити (і скільки вони готові викласти). Його меркантильний підхід, який в іншій ситуації міг би викликати неприязнь, відмінно врівноважує альтруїзм Метта.

Можна часто бачити, як колеги знаходяться у залі суду і захищають підозрюваного, або спілкуються в своєму офісі на тему наступної справи.

Серед слів, які позначають **юридичну лексику** ключовими є слова *attorney, prosecution, court, trial, interrogation, suspect, witness, justification.*

Але саме Метт в коміксах продав душу корпоративному дияволу і почав працювати у великій адвокатській фірмі, заради чого навіть переїхав в Сан-Франциско. І тільки випадкова зустріч з Фогг нагадала йому, що він пішов у цю професію зовсім не заради грошей. Проскакує згадка і про одну з головних жінок в житті Метта - Електри Начіос.

Коли Метт і Фогг обговорюють уроки іспанської в коледжі, Фогг заявляє, що Метт почав ходити на них тільки щоб зблизитися з «цієї грецької дівчиною». За коміксами Метт познайомився з Електрою в коледжі, але потім їй довелося відлетіти з країни.

Але, мабуть, найбільший сюрприз припасла миловидна Карен Пейдж, секретарка Метта і Фогг. У коміксах вона надавала знаки уваги обом друзям (в серіалі вона більше фліртує з Фоггі), з Меттом у неї навіть був бурхливий

роман. Але через деякий час вона захотіла стати журналістом і поїхала в Лос-Анджелес. Але кар'єра її не найліпшим чином, до того ж Карен підсіла на наркотики. У підсумку вона розкрила таємницю особистості Шибайголови продавцю наркотиків за дозу героїну.

Її часто можна побачити на робочому місці, де вона проводить свої журналістські розслідування.

Ключовими словами **журналістської лексики** є слова *blog, broadcast, shot, air, interview, confidentiality, headline, chief editor, publish*.

Містом керують чотири організовані злочинні угруповання: російська мафія відповідає за викрадення людей, китайська тріада на чолі із загадковою Мадам Гао займається обігом наркотиків, японські якудза пов'язані з нерухомістю, а Вілсон Фіск і його люди контролюють всі ділові процеси.

Ключовими лексичними елементами, які описують **криміналітет** є слова *crime, murderer, trafficker, hijacker, terrorism, smuggling, shoplifting, fraud, syndicate*

Якщо казати про **граматичну специфіку**, то речення серіалу часто односкладні, обірвані, що взагалі є характерно для серіального продукту. Коли мова йде про глибокі філософські роздуми часто можна побачити складнопідрядні речення з пасивним станом. При перегляді можна зустріти багато прикладів сленгу та просторіч, скорочень, таких як слова «gonna» або «ain't».

Номінально всі керівники злочинних синдикатів рівні між собою, але дуже швидко з'ясується, що головний серед них - Вілсон Фіск. Хто такий Вілсон Фіск? Вілсон Фіск - розважливий і холоднокровний бос злочинного мафії, на прізвище Кінгпін, один з головних супротивників Шибайголови і Людини-павука.

Його рухи можуть бути повільними і майже гіпнотичними, коли він в'є нові нитки, або блискавично швидкими, коли видобуток вже в пастці. І цей павук впивається агонією своїх жертв, їх шаленими і марними спробами врятуватися, поки він невідворотно спускається, щоб висмоктати їх життя без

залишку»- таким Вілсон Фіск (точніше, Кінгпін) постає перед нами в коміксах.

У нього немає ні суперкостюма, ні суперздатностей: тільки величезна маса (в основному складається з м'язів) і самий пронизливий, сковуючий душу погляд, який тільки можна уявити.

Він втілює собою настільки немислиме зло, що найбільшою насолодою для нього стає скрупульозне руйнування єдиної доброї людини, якого він знав, - Метью Мердока.

Із цього можна зробити висновок, що лексика і граматики цього серіалу досить не однозначна. Головний герой є практикуючим католиком, що яскраво виділяє його з плеяди інших супер героїв.

Це також робить його цікавим для нашого дослідження, оскільки в серіалі дуже часто можна почути релігійну лексику пов'язану з християнством. Більше того, як було зазначено дії відбуваються у Нью-Йорку, серед героїв можна побачити мексиканців, чорношкірих, індусів, емігрантів-росіян та багато інших національностей, що додають до історії різні аспекти лексики в деякі персонажі просто під час розмови англійською використовують слова рідної мови.

1.3 Використання лексико-граматичних трансформацій та проблема досягнення еквівалентності при перекладі

Перетворення, за допомогою яких можна здійснити перехід від мовних одиниць оригіналу до одиниць перекладу, називаються перекладацькими (міжмовних) трансформаціями. Оскільки перекладацькі трансформації здійснюються з мовними одиницями, що мають план змісту і план вираження, то вони носять формально семантичний характер, перетворюючи як форму, так і значення вихідних одиниць. [Оболевич 1962, с. 46]

Перекладацькі трансформації розглядаються в перекладі як прийоми перекладу, які може використовувати перекладач при перекладі різних текстів, в тих випадках, коли словникове відповідність відсутня, або не може бути використано в умовах даного контексту.

В лексичних системах англійської та української мов спостерігаються розбіжності, які проявляються в типі смислової структури слова. Будь-яке слово, тобто лексична одиниця - це частина лексичної системи мови [Загальні проблеми перекладу 1989, с. 29].

Цим пояснюється своєрідність семантичної структури слів в різних мовах. Тому суть лексичних трансформацій полягає в заміні окремих лексичних одиниць (слів і стійких словосполучень) мови джерела лексичними одиницями мови перекладу.

Існує багато причин, що викликають лексичні трансформації, і повністю охопити всі причини немає ніякої можливості. Тому ми обмежимо свій вибір лише деякими основними причинами, що викликають необхідність такого типу трансформацій [Прокопович 1978, с. 75].

У значенні слова в різних мовах часто виділяються різні ознаки одного і того ж явища або поняття, де відображено бачення світу, властиве даному мови, вірніше, носіям даної мови, що неминуче створює труднощі при перекладі.

Порівняємо наприклад, glasses і окуляри. В англійському слові виділяється матеріал, з якого зроблений предмет, а в українській - його функці. Інший приклад.

You never listen to me, Franky–boy, the life is simple – in the morning you are drinking coffee with a bagel and in the evening **FBI is examining your guts**.

Френкі, послухай мене нарешті, наше життя дуже просте – ще зранку ти можеш пити каву з тістечком, а ввечері **ФБР читає твій некролог**.

У цьому моменті можна побачити, що якщо людина мертва і ФБР вивчає її нутроці, то зрозуміло що у неї є некролог.

Англійському слову herring-bone (work) в українській мові відповідають «поєднання в ялинку» (кладка цегли, шов, візерунок). В українській мові асоціації з деревом - ялиною, в англійському - з хребтом оселедця. Образ в українській мові пов'язаний з великою кількістю лісів, в англійському - з близькістю моря.

Але незважаючи на виділення різних ознак, обидві мови в рівній мірі адекватно відображають одне й те саме явище дійсності. Даний мовної факт спостерігається в дуже багатьох словах.

Другою причиною, що викликає лексичні трансформації, є різниця в смислового обсязі слова. Немає абсолютно однакових слів у МД і МП. Найчастіше збігається перший лексико-семантичний варіант (ЛСВ) таких слів, їх основне значення, а далі йдуть різні ЛСВ, бо розвиток значень цих слів йшло різними шляхами [Райснер 1976, с. 35].

Це обумовлюється різним функціонуванням слова в мові, відмінністю у вживанні, різної сполучуваністю, але навіть основне значення англійського слова може бути ширше відповідного українського слова (звичайно, не виключені і зворотні випадки) [Федоров 1953, с. 325].

При аналізі семантичної структури прикметника mellow відразу кидається в очі, що воно є багатозначним словом і може визначати дуже широке коло предметів і понять: плоди, вино, ґрунт, голос людини. Кожна сфера його вживання відповідає окремому значенням.

Але кожному значенню, в свою чергу, відповідають за два або більше українських слова. Англо-український словник іноді дає їх просто через коми. Це говорить про те, що кожен ЛСВ не покривається одним українським словом, тому що в ньому присутні дві або більше семи, які вимагають передачі двома або більше українськими словами.

Так, перше значення - стиглий, м'який, солодкий, соковитий (про фруктах); друге значення - 1. витриманий, старий; 2. приємний на смак (про вино); третє значення - подобрілим, пом'якшити з віком (про людину); четверте значення - м'який, соковитий, густий (про голос і фарбах); п'ятого значення-

1. пухкий; 2. родючий, жирний (про ґрунті), шосте значення, розмовне - веселий, підпилий (про людину).

Наприклад, у тексті серіалу є такі слова:

-... and you believe he is gonna break?

- Indeed, he is a mellow one already, nothing to be worried about.

- ... думаєш, він зламається?

- Він уже розм'як, не переймайся.

Майже у всіх випадках слову mellow відповідають в українській мові різні слова, в залежності від того іменника, яке воно визначає. Це говорить про дуже широкому семантичному обсязі кожного ЛСВ слова.

Семантична структура слова зумовлює можливість його контекстуального вживання, і переклад контекстуального значення слова являє собою нелегку проблему [Швейцер 1973, с. 278].

Контекстуальне значення слова багато в чому залежить від характеру семантичного контексту, від семантики поєднаних з ним слів. Оказіональне значення слова, несподівано виникає в контексті, не є довільним - воно потенційно закладено в семантичній структурі даного слова. У контекстуальному вживанні слова в поезії або художній прозі часто проявляється проникнення автора в саму глиб його семантичної структури.

Адже слову властиві як парадигматичні, так і семантичні зв'язки, і лексичні потенції слова можуть бути розкриті в обох випадках.

Але виявлення цих потенційних значень тісно пов'язане зі своєрідністю лексико-семантичного аспекту кожної мови, звідси впливає і труднощі передачі контекстуального значення слів в перекладі: що можливо в одній мові, неможливо в іншому через відмінності в їх семантичній структурі і в їх вживанні [Комісаров 1982, с. 19].

When the gangsters come here, you know Frank, this civilians will be the first hostages.

Слово *hostage*, згідно зі словниками, має тільки одне значення - «заручник». Однак в даному семантичному оточенні це слово набуває значення «жертва».

Це контекстуальне значення очевидно присутня в його парадигматичною значенні: кожен заручник може стати жертвою і загинути, тому в перекладі доводиться користуватися словом *жертва*, так як слово *заручник* в такому контекстуальному значенні не вживається.

- Ти знаєш Френку, що коли бандити увірвуться сюди, жінки і діти будуть першими, кого вони вб'ють.

До слів, що мають різний обсяг значення в англійській і українській мовах відноситься група слів, в яку входить величезна кількість найрізноманітніших слів: інтернаціональні слова, деякі дієслова сприйняття, відчуття і розумової діяльності і так звані адвербіальні дієслова.

Третьою причиною, що викликає необхідність в лексичних трансформаціях, є відмінність в сполучуваності. Слова знаходяться в певних для даної мови зв'язках [Комісаров 2002, с. 88].

Важливо відзначити, що сполучуваність слів має місце в разі сумісності охоплюваних ними понять. Ця сумісність в різних мовах, очевидно, буває різна, і те, що можливо в одній мові, є неприйнятним в іншому.

У кожній мові є свої типові норми сполучуваності. Кожна мова може породжувати велику кількість нових поєднань, зрозумілих для людей, які говорять на ньому і не порушують його норм [Нелюбін, Хухуні 1999, с. 137].

У кожній мові існує коло звичайних, сталих традиційних поєднань, які не збігаються з відповідним колом поєднань в іншій мові, як наприклад, *trains run* - поїзди ходять, *rich feeding* – поживна їжа.

- Can you hear trains running underground? I can.
- Ти можеш чути, як іде метро? Я чую.

Чим ширше семантичний обсяг слова, тим ширше його сполучуваність, тому що завдяки цьому воно може вступати в найрізноманітніші зв'язку. Це в

свою чергу допускає широкі можливості його передачі в перекладі, різні варіанти перекладу.

Велике значення має і звичне для кожної мови вживання слова (usage). Воно, звичайно, пов'язано з історією розвитку цієї мови, формуванням і розвитком його лексичної системи. У кожній мові виробляються своєрідні кліше, як би готові формули, слова і поєднання слів, які використовуються говорять цією мовою.

Останні не є фразеологічними одиницями, але мають повну завершеність і на відміну від фразеологічних одиниць і стійких поєднань ніколи не порушуються введенням додаткових слів або підстановкою одного з компонентів.

Традиційне вживання в якійсь мірі пов'язане з іншим підходом до явищ реальної дійсності. наприклад:

- After that strike, my head hurts badly.
- You should eat a pill.

Для української мови традиційним вживанням буде:

- Після того удару в мене тріщить голова.
- Випий пігулку.

What do we know about the suspect?

He worked under several nicknames, his recent crimes appeared over the name Kingpin.

Що нам відомо про підозрюваного?

Він працював під різними прізвиськами, але останні пограбування були під іменем Кінгпін.

До традиційного вживання можна віднести так звані кліше - розпорядження, накази, а також кліше в більш широкому розумінні.

No smoking.

Курити заборонено.

Were there any losses?

Чи були жертви?

Як видно з прикладів, в перекладах використовуються відповідні традиційні поєднання, кліше української мови. Хоча не завжди можна чітко кваліфікувати лексичні трансформації через те, що вони часто поєднуються.

Перекладацькі трансформації можна охарактеризувати як перетворення, які використовуються для переходу від одиниць оригінального тексту до одиниць переказного.

Однак не варто сприймати поняття «перетворення» в буквальному сенсі слова в зв'язку з тим, що справжній текст не може бути перетворений, так як він по своїй суті не змінюється. Оригінальний текст безумовно залишається в незмінному вигляді, але він лягає в основу для створення іншого тексту абсолютно іншою мовою.

Перекладацькі трансформації слід віднести до особливого виду перефразування (міжмовні), що має суттєві відмінності з трансформаціями в рамках однієї мови. Якщо охарактеризувати поняття «одномовні трансформації», то слід зазначити, що при цьому фрази мають відмінності по граматичній структурі, лексичному наповненню, мають практично один і той самий зміст і здатні виконувати в даному контексті одну і ту ж комунікативну функцію.

Якщо порівнювати справжній текст і текст перекладу, варто зауважити, що деякі речення піддаються дослівному перекладу, інші ж значно відрізняються від вихідних.

Особливо звертають на себе увагу такі уривки, де текст перекладу повністю відрізняється від справжнього. Таким чином, в нашій мовній свідомості існують деякі міжмовні відповідності, відхилення від яких ми і сприймаємо як міжмовні трансформації [Бархударов 1975, с. 85].

Поняття «трансформація» вживається в різних сферах мовознавства.

Так, наприклад, в словотворенні, на думку В. Н. Немченко, термін «трансформація» варто розуміти як створення слів лексико-семантичним і морфолого-синтаксичним способами словотворення [Немченко 2008, с. 218].

І. С. Торопцев в своїй книзі «Словотвірна модель» дає таке визначення поняття «трансформація»: «Трансформація - це вживання вже готових звукових оболонок в процесі лексичної об'єктивації» [Торопцев 1980, с. 59].

У словнику лінгвістичних термінів під редакцією Н. В. Васильєвої поняття «трансформація» має на увазі синтаксичне перетворення, тобто трансформація є абсолютно будь-якою зміною у формальній структурі справжньої пропозиції або в її наповненні, що сприяє появі похідної пропозиції, синонімічного вихідного в тому плані, що обидві вони характеризують однакові ситуації.

Однак в теорії і практиці перекладу терміну «трансформація» має на увазі дещо інше позначення. Перейдемо до розгляду деяких визначень. Так, згідно з думкою Р. К. Міньяр-Белоручева, трансформація має на увазі зміну формальних (лексичних та граматичних трансформацій) або семантичних (семантичні трансформації) елементів оригінального тексту при збереженні їх формації, призначене для передачі [Міньяр-Белоручев 1994, с. 63].

І. Рецкер характеризує поняття «трансформація» як прийоми логічного мислення, що використовуються лінгвістом для того, щоб розкрити значення іноземних слів у певному контексті і знайти йому російське відповідність, не збігалася зі словниковим (лексичні трансформації) і перетворити побудова пропозиції в процесі перекладу, не порушуючи при цьому правил мови перекладу (граматичні трансформації) [Рецкер 1974, с. 138].

На думку В. Н. Комісарова, перекладацькі трансформації відносяться до перекладацьких методів, які застосовуються лінгвістами з метою переведення різних оригіналів текстів в тих випадках, коли спостерігається відсутність словникового відповідника або немає можливості вживання відповідності в даному контексті [Комісарів 2007, с. 74].

Л. С. Бархударов, який зробив значний внесок у розробку типології перекладацьких трансформацій, говорив про те, що перекладацькі трансформації є тими численними і різноманітними за якісними характеристиками міжмовних перетворень, які виробляються для того, щоб

досягти перекладацької еквівалентності («адекватності перекладу»), незважаючи на різного роду розбіжності в формальних і семантичних системах 2-х мов.

В своїх працях Бархударов зазначає, що поняття «трансформація» не можна характеризувати в буквальному сенсі в зв'язку з тим, що перетворення оригінального тексту полягає в тому, що не відбувається зміна його самого; справжній текст не піддається змінам, проте лежить в основі створення іншого тексту абсолютно іншою мовою за допомогою вживання перекладацьких трансформацій; переклад можна розглядати як міжмовну трансформацію [Бархударов 1975, с. 27].

Безліч різних вчених дотримується своїх визначень перекладацьких трансформацій, проте у всіх них схожу думку в тому, що трансформація має на увазі під собою метод досягнення еквівалентності справжнього мови і переводить шляхом здійснення різного роду перетворень мовних одиниць.

Нерідко лексичні додавання обумовлюються необхідністю передачі в тексті перекладу значень, які висловлюються в оригіналі граматичними засобами. Наприклад, при передачі англійських форм множини іменників, що не мають цієї форми в українській мові. Так, *workers of all industries* слід перекладати як робітники всіх галузей промисловості. Пор. також: *defenses* оборонні споруди, *modern weapons* сучасні види зброї і т.п. [Швейцер 1988, с. 214].

У своїх дослідженнях Ю. Найда висунув концепцію «динамічної еквівалентності». «Динамічна еквівалентність» визначається їм як «якість перекладу, при якому смисловий зміст оригіналу передається на МП таким чином, що реакція (*response*) одержувача переказу в основному подібна реакції вихідних одержувачів» [Nida, Taber 1969, с. 202].

В. Н. Комісарів вважає, що через природні відмінності між системами мови джерела та мови перекладу можливість повної передачі змісту оригіналу в перекладі може бути обмежена. Внаслідок чого якась частина змісту оригіналу зберігається або втрачається. І в залежності від того, яка

частина змісту оригіналу передається в перекладі, автор виділяє різні рівні еквівалентності перекладу: 1) рівень мети комунікації, 2) рівень опису ситуації, 3) рівень висловлювання, 4) рівень повідомлення і 5) рівень мовних знаків. При цьому міжмовна комунікація може бути забезпечена на будь-якому з рівнів. Виходячи з того, що у будь-якого тексту є комунікативна функція, будь то повідомлення фактів, встановлення контакту між співрозмовниками, вираз емоцій, вимога від співрозмовника вираження реакції або вчинення дії, можна говорити про те, що наявність таких цілей в комунікації визначає характер переданих повідомлень і їх мовне оформлення [Комісарів 2002, с. 116-134].

Концепція еквівалентності піддавалася критиці з боку деяких дослідників. Так Мері Снелл-Хорнбі вважає, що не можна використовувати поняття «еквівалентність» як базове в теорії перекладу, так як воно створює ілюзію симетричності мов і спотворює основні проблеми перекладу. [Snell-Hornby 1995, с. 22]

В. С. Виноградов вважає «еквівалентність» поняттям відносним, так як переклад не може бути абсолютно ідентичний оригіналу. Так на переклад впливатимуть такі чинники: майстерність перекладача, особливості зіставлення мов і культур, спосіб перекладу, характер перекладаються текстів.

На думку В. С. Виноградова, еквівалентність оригіналу і перекладу - це, перш за все, спільність розуміння міститься в тексті інформації, включаючи і ту, яка впливає не тільки на розум, але і на почуття отримувача переказу. [Виноградов 2011, с. 19].

Г. Егер говорить про існування комунікативної еквівалентності, тобто однаковою комунікативної значущості перекладу і оригіналу. Ця значимість розуміється як розумовий образ, викликаний текстом в свідомості комунікантів. Образ неможливо відстежити або зафіксувати, тому Г. Егер приходить до висновку, що необхідно замінити комунікативну значимість її лінгвістичним експлікатом (змістом самого тексту, яке у взаємодії з

екстралінгвістичними факторами і створює цей складний розумовий образ) [Комісарів 1978, с. 114].

Таким чином, під еквівалентністю оригіналу і перекладу ми розуміємо смислове близькість прирівнюваних один до одного одиниць МД і МП, з урахуванням способу перекладу і характеру перекладних текстів.

В. Н. Комісарів і Л. С. Бархударов сходяться на думці, що одиниці однієї мови, для яких існує свій набір відповідностей деяких одиниць іншої мови, не завжди будуть відповідати останнім, якщо ця мова буде використовуватися як МП (Комісарів 1990, с. 135-139).

Інакше кажучи, неможливо повністю звернути перекладацькі відповідності. Л. С. Бархударов пише, що еквівалентність перекладу забезпечується на рівні не окремих елементів тексту (зокрема слів), а всього тексту, що в цілому [Бархударов 1975, с. 220].

Для подолання цих «неперекладних частковостей» в процесі перекладу широко використовуються перекладацькі трансформації. Л. С. Бархударов вніс великий вклад в розробку їх класифікації, вважає, що перекладацькі трансформації - це ті численні і якісно різноманітні міжмовні перетворення, які здійснюються для досягнення еквівалентності («адекватності перекладу») всупереч розбіжностям у формальних і семантичних системах двох мов [Бархударов, 1975, с. 190].

Якщо врахувати, що всі частини мови діляться на три категорії: предмети, процеси і ознаки, то для передачі одного і того ж змісту засобами іншої мови предмет може бути замінений його ознакою, процес предметом, ознака предметом або процесом і т. д.

Під процесом мається на увазі дію або стан. Можна виділити шість наступних варіантів: причина процес наслідок; заміна процесу його причиною ;заміна процесу його наслідком; заміна причини процесом; заміна причини наслідком; заміна слідства причиною ;заміна слідства процесом.

Наприклад:

- Do you have Italian roots? It is so nice to follow you 'cause of the accent.

- I've spent lots of time in Italian monastery.
- Твої батьки з Італії? Ти маєш дуже цікавий акцент.
- Я багато прожив у італійському монастирі.
- Look at your fists, they are completely red and swelling. What have you done?
- I have done what he had no courage to do.
- Подивись на свої руки. Ти весь у крові. Що ж ти накоїв?
- Те , що він так і не зумів зробити.

Антономічний переклад являє собою заміну будь-якого поняття, вираженого в оригіналі, протилежним поняттям в перекладі з відповідною перебудовою всього висловлювання для збереження незмінного плану змісту.

Наприклад:

- Did he break a word during the interrogation?
- Fisk did not say anything.
- Він сказав щось на допиті?
- Фіск промовчав.

Frank, I'm not kidding, we got to go.

Френк, я тобі серйозно кажу, треба бігти.

У першому реченні англійська негативна конструкція передається української позитивної, а дієслово say сказати замінюється його українським антонімом промовчати.

У другому реченні також відбувається заміна негативної конструкції на ствердну і заміна вираження to be kidding жартувати його антонімом говорити серйозно.

Така подвійна заміна дає в підсумку те ж саме значення пропозиції в цілому. Типово застосування антонімічного перекладу при передачі на українську мову англійської конструкції з not ... (un) til ...; при цьому (un) til замінюється на лише тоді, тільки (тоді), коли та ін., які можуть в певному сенсі вважатися його антонімами [Цкович 1968, с. 218].

I never meet you afterwards without asking about her death. You should know it Mr. Castle....

Після цього я кожен раз буду питати про її загибель. Пам'ятайте про це Містере Касл...

The weather dramatically changed in the city last night, didn't you feel? It wasn't as warm as it was the day before,

Погода сильно змінилася минулої ночі, чи не так. Стало прохолодніше, ніж учора.

Особливою різновидом антонімічного перекладу є заміна прикметника або прислівника в порівняльній або найвищому ступені прикметників (власною мовою) в позитивній ступеня або навпаки, супроводжувана заміною позитивної конструкції на негативну (або навпаки).

I'm the most terrific liar you ever saw in your life.

Я жахливий брехун - такого ви ніколи в житті не бачили.

Цілісне перетворення є різновидом смислового розвитку. Прийом цілісного перетворення можна коротко визначити як перетворення окремого слова, а часом і цілого пропозиції. Причому перетворення відбувається не за елементами, а цілісно [Каде 1979, с. 21].

Як це спостерігається і щодо інших прийомів лексичних трансформацій, традиції мовних контактів використовувала ряд цілісних перетворень частотних лексичних одиниць і закріпила їх результати як словникові відповідності - постійні і варіантні. Особливо багато таких відповідностей серед словосполучень живої розмовної мови. наприклад:

Never mind, Barry, we are gonna find your mum.

Не хвилюйся Баррі, ми знайдемо твою маму.

Forget it. She'll never come back.

Не варто говорити про це, вона вже не повернеться

Shut up, you blunt!

Стули пельку, недовмку!

Well done, Matt! Now need to think how to pay the rent!

Браво! Молодець! Тепер нам треба думати, як платити оренду.

Всі наведені приклади показують, що ці розмовні відповідності не мають спільних семантичних компонентів, володіють різною внутрішньою формою і в той же час передають одне і теж зміст засобами різних мов.

Специфіка розмовної мови найчастіше вимагає цілісного перетворення при перекладі. Переклад поєднання 'forget it!' в наведеному вище переліку зроблений за допомогою прийому смислового розвитку.

Ще точніше цю заміну було б визначити як прийом антонімічного перекладу. Однак відсутність загальних компонентів між англійським словосполученням і його українським відповідником дає право вважати, що він вироблений шляхом цілісного перетворення [Єлесеєв 1980, с. 273].

Сказане вище пояснює в достатній мірі, чому цілісного перетворення служить універсальним засобом перекладу фразеологічних одиниць.

Образна заміна образних виразів за допомогою цілісного перетворення, безсумнівно, важлива умова досягнення адекватного перекладу.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОГО СЕРІАЛУ “DAREDEVIL” УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.

2.1 Використання лексичних трансформацій при перекладі

Відповідно до думки Т. Р. Левицкой і А. М. Фітерман, «в лексичних системах двох мов завжди будуть спостерігатися деякі розбіжності, які проявляються через своєрідності семантичної структури слів, а також різниця в смисловому обсязі слів - все це призводить до необхідності використовувати лексичні трансформації».

2.1.1 Конкретизація при перекладі серіалу при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою. У серіалі було використано велика кількість конкретизації за рахунок чого сенс висловлювання було передано більш якісно.

Ось декілька прикладів:

At eight o'clock an excellent **meal** was served in the dining-room.

- О сьомій годині в їдальні був поданий відмінний **восьменіг**.

Sister Jenifer **had left** her chair in agitation and gone behind it in the corner.

Схвильована сестра Дженіфер **схопилася** зі свого крісла і забилася в куток позаду нього.

Слово “meal” замінили на «восьминіг»; “had left” на «схопилася».

У даних випадках перекладач використав трансформацію аби підкреслити та дати забарвлення зображеним елементам, що є більш актуально для української мови.

Where is Rosemary now? According to the available data she currently lives in the downtown in the crossing of Memphis and Dinning streets at the end of the **district**. We must hurry!

Де зараз Розмарі? Згідно нашої інформації вона живе у центрі на перехресті Мемфіс і Дайнін стріт у кінці **кварталу**. Поквапся!

Слово “district” було замінено на «кварталу».

У цьому моменті перекладач використав конкретизацію аби досягти елементу форемизації, що взагалом є нетипово для даного перекладу.

- So, to quaint old Greenwich Village the art people soon **came** prowling, hunting for north windows and eighteenth-century gables and Dutch attics and low rents.

- І ось люди мистецтва **натрапили** на своєрідний квартал Гринич-Вілледж в пошуках вікон, що виходять на північ, покрівель XVIII століття, голландських мансард і дешевої квартирної плати.

Слово “came” замінили на «натрапили».

Тут перекладач використовує конкретизацію, аби змінити певну стилістичну заміну, більш актуальну для української мови.

Keep quite and follow me. The dogs and police are all around so if you make a **sound** they will tear us apart, but I need you alive. Roger?
Йди за мною мовчки. Поліція і собаки вже тут. Ні слова навіть **пошипки** а то розірвуть на шмаття, а ти мені ще потрібен. Зрозуміло?

В даному випадку слово “sound” замінюють на слово «пошипки» оскільки у цьому моменті у серіалі це слово більш коректно підходило для передачі подій зображених на екрані. До того ж перекладач тут використовує граматичну трансформацію, роз’єднуючи речення і роблячи зміну порядку слів.

How does someone so **dumb** get so much power?

Як така **пустоголова жінка** може мати стільки влади?

Слово «dumb» замінили на «пустоголова жінка».

Ця конкретизація була використана, аби більш точно передати сенс фрази для україномовного глядача.

Yeah, but he also said, "**go after** what you want."

-А він ще казав: «**Досягай** поставленої мети».

So **did** dad .

- Батько так **казав**

В даному випадку перекладач використовує трансформацію, або досягти ефекту доместикації.

Під час розмови зі своїм партнером-адвокатом Метт каже йому: « It is already twelve so it is a time to work at Brookling's case. We have to solve it out and get to the **Court** on Wednesday's morning»

Вже дванадцята і саме час щось зробити зі справою пана Брукліна. Ми маємо вирішити це питання і потрапити у **Вищий Суд** штату у середу з ранку.

Слово "Court" було замінено на «Вищий Суд».

В даному випадку перекладач вдався до конкретизації, аби передати певну американську реалію.

They call you a **demon** of Hell's Kitchen, don't they?

Вони кличуть тебе **дияволом** Пикельної Кухні, чи не так?

Слово "demon" було замінено на слово «дияволом».

Я гадаю в даному випадку була використана трансформація, оскільки у більшості випадків героя називають саме « дияволом», з іншого боку у російській адаптації можна знайти лише такий еквівалент.

Why don't you kill thouse skum? They do spoil lives of every citizen of our city! – Being **Christian** means to show mercy to your enemies and give them a chance for repentance.

Чому ти просто не вб'єш цю мерзоту? Вони руйнують життя кожного в цьому місті! - Якщо ти **католик**, то маєш давати людині шанс на покаяння.

Слово "Christian" було замінено на слово «католик».

Випадок даної конкретизації дуже часто зустрічався при перекладі у різних ситуаціях. Майже у будь-яких випадках слово "Christian" заміняли на слово «

католицький», оскільки специфіка релігійних переконань героя є лейтмотивом у всього серіалу, починаючи від мотивації закінчуючи методами.

Також у серіалі відбувається протиставлення католицизму іншим напрямкам християнства, конкретно, протестантству, тому усюди де звучить слово “Christian” воно має смисловий зв’язок з західною церквою.

2.1.2 Генералізація при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою. При перекладі серіалу перекладач часто вдавався до використання прийому генералізації.

It is impossible to live in the city without **martial arts**. Train your body and one day it will say thanks. - I believe Holy Spirit is stronger than flesh.

Ти не виживеш у Нью Йорку якщо не будеш **володіти спортом**. Тренуйся і колись це принесе користь. – Я впевнений Дух сильніший за тіло.

Фраза “martial arts” була замінена на «володіти спортом».

Я вважаю, що у цьому прикладі автор використав дану трансформацію, оскільки мав за мету створити певну доместикацію.

Our **case** is to save people from getting to prison no matter they are guilty or not! Just listen to me I am telling you stop playing an **angel**.

Наша **робота** в тому аби будь які люди не потрапили у в’язницю. Кажу тобі досить вдавати з себе **святого**.

Слово “case” було замінено на слово «робота», а слово “angel” на «святого».

У даному випадку слово «ангел» було перекладено, як «святий», оскільки в українській мові це сталий вираз.

Yep Mr. Murdock I was born and raised in **New York**, saw it’s ups and downs and better than anybody know what should be done to make streets cleaner.

Так пане Мердок я народився і виріс у **місті**, багато надивився і точно знаю як усе виправити.

Словосполучення “New York” замінено на слово «місті».

The **outfit** you wear every night – what does it symbolize? – Opposition to criminality.

Костюм який ти носиш – що він означає?- Огиду до злочинності.

Слово “outfit” замінюється на слово «костюм».

Конкретизація в даному випадку зумовлена бажанням автора підкреслити певну важливу реалію серіалу, а саме костюм, який є ключовим предметом та алюзією. Сказавши слово «одяг», перекладач зробив би зайву нейтралізацію.

You have been working for seven days to dig out something about **Union Allied Construction** and got nothing. Everything is in mess, the air is stuffed and the kettle is empty. Do you ever **sleep**?

Ти вже тиждень працюєш аби знайти хочь щось про **компанію** але марно. Усюди бруд, кави нема. Ти взагалі **відпочиваєш**?

Словосполучення “Union Allied Construction” було замінено на «компанію», а “sleep” на «відпочиваєш».

Have you heard Karen is having a **Birth**day on Sunday? What will we present?

Ти знав що у Карен **свято** у неділю? Що ми подаруємо?

Слово “Birth

day” було замінено на «свято».

Генералізація у творі часто використовується аби запобігти тавтології або використанню термінів які складно зрозуміти в україномовному середовищі. До того важливою причиною цієї трансформації є намагання перенести певні культурні реалії на аутентичний рівень мови перекладу и необхідність аби текст мови джерела можна було сказати за адекватний час порівняно з цими ж самими словами мовою перекладу.

2.1.3 Антонімічний переклад при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою. Існує дуже багато випадків, коли певні вирази англійські вирази будуть більш коректно звучати, якщо їх перекласти за

допомогою антонімічного перекладу. Згідно аналізу, ця трансформація з'являється дуже часто.

-You must be kidding , Frank. We don't control the procedure anymore

-**I'm not kidding.** We are gonna make it.

Ти певно жартуєш, Френку. Ми більше не впливаємо на ситуацію. **Я серйозно.** Ми впораємося.

Фраза “I'm not kidding” змінюється на «Я серйозно».

У даному випадку антонімічний переклад зумовлений обставинами сюжету та українською культурою. На мові перекладу у розмовній ситуації в даному контексті фраза « я не жартую» не використовується, тому перекладач вирішив її актуально замінити.

They gave me the wrong material, and **I didn't notice** it till I got back to my room.

Вони надали мені невірну інформацію і **я усвідомив** це коли прийшов додому.

Фраза “I didn't notice” змінюється «на я усвідомив».

Ця трансформація використана, аби зробити певну гіперболізацію події, що звучить українською більш природньо.

I didn't think of it till we went half-way through the park. I had left the briefcase in the court building. We had to go.

Згадала про це коли ми пройшли більше половини парку. Я залишила валізу у залі суду. Треба було повертатися.

Фраза “I didn't think of” була замінена на «згадала про це».

I never meet you afterwards without asking about her death. You should know it Mr. Castle....

Після цього я кожен раз буду питати про її загибель. Пам'ятайте про це Містере Касл...

Фраза “never meet you afterwards without asking” була замінена на «після цього я кожен раз буду питати».

Слід відзначити, що використання антонімічного перекладу в даному випадку є дуже влучним і передає характер злочинця.

Можна сказати, антонімічний переклад часто використовують, аби підкреслити якусь конкретну рису характеру певного персонажу, або ж просто зробити певну емоційну гамму.

Oh detective, Fisk is the most terrific liar **you ever saw** in your life. See once you will never forget.

Так детективе, Фіск найбільший брехун – такого **ви ніколи в житті не бачили**. Запам'ятаєте назавжди.

Фраза “you ever saw” була замінена на «ви ніколи в житті не бачили».

У цьому прикладі можна побачити палітру емоцій, яку головний герой відчуває до злочинця, і аби зробити її ще сильнішою перекладач використовує антонімічний переклад.

The weather dramatically changed in the city last night, didn't you feel? It **wasn't as warm as** it was the day before,

Погода сильно змінилася минулої ночі, чи не так. **Стало прохолодніше**, ніж учора.

Фразу “wasn't as warm as” було замінено на «стало прохолодніше».

Talk with him, Matt. He **is not unworthy** of your attention.

Поговори з ним, Мет. Він **точно заслуговує** твоєї уваги.

Фраза “is not unworthy” замінюється на «точно заслуговує».

У двох попередніх випадках автор використовує трансформацію, аби зробити текст максимально схожим на розмовну українську, при цьому нівелюючи певні смислові та лексичні особливості оригінального тексту. Слід зазначити, що дана техніка прослідковується під час перекладу постійно, оскільки це є головною метою.

We **cannot start the robbery until** 11 pm or cops're gonna track us down. Move fast and quiet.

Ми **мусимо почати пограбування тільки після** одинадцятої бо поліція нас схопить. Робіть все швидко і тихо.

В даному випадку фраза “cannot start the robbery until” замінюється на «мусимо почати пограбування тільки після».

Тут бачимо наявність трансформації для створення акценту важливості даної події та певної гіперболізації.

Additional expenditures **shall not be made unless** authorized.

Додаткові витрати **мають виконуватися** лише з особливого дозволу.

В даному випадку фраза “shall not be made unless” замінюється на «мають виконуватися».

В даному випадку використання цієї трансформації зумовлене тим, що перекладач намагався спростити складну структуру англійського речення.

They told me **to exclude** you from the trial hall because you no right to stay here being a journalist, miss Page.

Мені доручили **не допускати** вас до залу суду, міс Пейдж, оскільки журналістам сюди не можна.

Фразу “to exclude” переклали як «не допускати».

В даному випадку я вважаю, що перекладачу слід було буквально перекласти цю фразу « видалити», оскільки це слово більш стосується і коректно відображає події сюжету. З іншого боку ця фраза є більш офіційною, що підкреслює серйозність та статусність події.

You never come to the office without bringing some new tasks to us. I am sick of it already.

Приходячи в офіс ти завжди приносиш нам нову роботи. Годі вже.

Фраза “you never come to the office without bringing” замінюється на «приходячи в офіс ти завжди приносиш».

Оскільки по сюжету персонаж, який промовляє ці слова несе в собі певну гарячкуватість, автор вирішує використати тут антонімічний переклад, аби це підкреслити.

Cops are **not slow in learning the truth**. You can't hide anything from them.

Поліція **швидко дізнається правду**. Від них нічого не приховаєш.

Фраза “not slow in learning the truth” замінюється на «швидко дізнається правду».

В даному випадку перекладач використовує цю трансформацію оскільки обрана фраза більш автентично звучить на мові перекладу.

My dear Frank, **keep a good heart** and don't give them a chance to stop you. May be right now we are far away from each other but hope one day we will reunite.

Мій любий Френк, **не падай духом** і не дай їм шансу себе зламати. Можливо зараз ми далеко, але сподіваюсь скоро зустрітись.

Фраза “keep a good heart” змінюється на «не падай духом».

В даному випадку неможливо було обійтись без використання даної трансформації, оскільки тут потрібен певний еквівалент. Фраза, обрана перекладачем цілковито відповідає стилістичним умовам та ситуації, у якій вона була використана.

Слід також зазначити, що можна було перекласти цю фразу як «тримай хвіст пістолетом» або «вище ніс», але в даному випадку вони не влучні, оскільки мають зовсім інше емоційне забарвлення і не підходять.

У цьому випадку я пропонував переклад «тримай себе в руках», аби таким чином зробити акцент на психологічній нестабільності героя, яка присутня в серіалі.

Remember everything I told you and know that the enemy is closer than you think, Mathew. Don't let it get you.

Не забувай того, чому ми навчили тебе і пам'ятай що ворог близько. Стережись.

Фраза “Remember everything” замінюється на «не забувай того».

Якщо говорити про застосування трансформації у даному випадку, я вважаю, що вона була використана для того, аби підкреслити глибину взаємодії персонажа серіалу з іншими. Головна причина цього полягає в тому, що головний герой має дуже велику відповідальність перед людьми,

Церквою, своїми вчителями, у вирії подій можна легко збитися зі шляху, тому перекладач підкреслює «не забувай», радше ніж «пам'ятай».

I am not a bad guy, right?

Я хороша людина, чи не так?

Фраза “I am not a bad” замінюється на «Я хороша людина».

У даному випадку автор використав саме цю трансформацію, аби фраза на українською звучала більш автентично та природньо.

2.1.4 Прийом смислового розвитку при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою. Словесний розвиток всебічно використовується при перекладі художньої літератури і ця трансформація також характерна для перекладу серіалів.

When I came to the room, I saw a Russian gangster **laying in the blood** in his own room. – It means he knew something.

Коли я зайшов то побачив росіянина **мертвого** посеред кімнати. – Це означає він щось знав.

Фраза “laying in the blood” змінюється на «мертвого».

У цьому прикладі автор використовує трансформацію аби з одного боку скоротити фразу, а з іншого зробити певну нейтралізацію.

I ain't gonna hurt an innocent person. It is against the **God's Law**.

Я не скривджу невинного. Це суперечить **Біблії**.

У даному випадку фраза «Божий Закон» було просто перекладене словом «Біблія» і я певен, що у сучасних українських реаліях це правильно і допомагає глядачеві зрозуміти суть. Якщо ж перекладати буквально, мало б бути «Божий Закон» або «Божа Заповідь»

You never listen to me, Franky–boy, the life is simple – in the morning you are drinking coffee with a bagel and in the evening, **FBI is examining your guts**.

Френкі, послухай мене нарешті, наше життя дуже просте – ще зранку ти можеш пити каву з тістечком, а ввечері **ФБР читає твій некролог**.

Фраза “FBI is examining your guts” змінюється на «ФБР читає твій некролог».

- When did you **lose your faith**?

- After I have seen the terror of Iraq I don't believe God is keeping His herd anymore.

Коли ти **перестав ходити в церкву**?

Після всього, що я бачив в Іраку, я більше не вірю що Бог піклується про своє стадо.

Фраза “lose your faith” перекладається як «перестав ходити в церкву».

У даному випадку автор використав трансформацію, аби зробити смислове дорівнює між втратою віри та фактом залишення церкви. Для того, аби вкотре підкреслити важливість католицької лінії у серіалі, даний переклад є позитивним, але з моєї точки зору він не дуже відповідає українським реаліям. У нашій культурі перестати ходити в церкву не значить втратити віру, тому у даному випадку на мою думку україномовний глядач втратив акцент, який несла ця фраза.

Take off the crown of thorns, Matt, and get down to the sinful world. Devil has been waiting for too long and he is gonna come pretty soon, believe me.

Досить вдавати з себе Христа, Мет, зійди вже на грішну землю. Диявол вже довго чекає на тебе і він прийде за тобою, повір мені.

В даному випадку перекладач замінив одну релігійну алюзію іншою. Звісно, в українській мові існує вираз – «терновий вінець», але для україномовного глядача більш природньою є фраза «вдавати з себе святого», або «грати у святого». Саме тому у даному випадку трансформація була використана влучно.

Hell's Kitchen **is gonna explode** and we won't recognize the city anymore.

Пекельна Кухня перестане існувати і ми не впізнаємо Нью Йорк.

Фраза “Hell's Kitchen is gonna explode” змінюється на «Пекельна Кухня перестане існувати».

Ця трансформація доволі часто зустрічається під час перегляду серіалу. Можна зрозуміти, що головною мотивацією її використання є бажання перекладача перетворити текст на стилістично більш коректний, для того щоб він автентично звучав на мові перекладу. До того ж як відомо не всі словосполучення, буквально перекладені з англійської на українську будуть мати адекватні значення.

Якщо подивитися на приклад “in the evening **FBI is examining your guts**”, то переклад «а ввечері **ФБР читає твій некролог**» я вважаю більш ніж влучним, оскільки у пост-радянській традиції та завдяки вітчизняним фільмам про поліцію слово «некролог» увійшло в активну лексику української мови та має пряму асоціацію з працівниками судмедекспертів.

Також слід зазначити, що у цьому випадку перекладач вдався до нейтралізації, оскільки при дослівному перекладі можна отримати «ФБР буде вивчати твої нутрощі».

З іншого боку цю фразу було сказано у контексті серійним вбивцею і тому, аби підкреслити його характер, можливо слід було зберегти рівень грубості у реченні. Але все ж перекладач вирішив натомість передати глядачу знайому реалію.

- Do you have **Italian roots**? It is so nice to follow you ‘cause of the accent.

- **I’ve spent lots of time** in Italian monastery.

- Твої **батьки з Італії**? Ти маєш дуже цікавий акцент.

- **Я багато прожив** у італійському монастирі.

У цьому випадку перекладач використовує смисловий розвиток, говорячи про “Italian roots” - дослівно «італійське коріння». З моєї точки зору це приклад вдалого використання даної трансформації, оскільки для україномовного глядача таке формулювання є більш знайомим.

З іншого боку, якщо б перекладач буквально переклав ці слова, це було б не дуже вдало і більш схоже на кальку з російської мови.

З мого боку фраза “I’ve spent lots of time in Italian monastery” була перекладена не дуже влучно - «Я багато прожив у італійському монастирі».

Я так думаю, оскільки живуть у монастирі лише монахи, і попри релігійність і церковність головного героя він не складав чернечі обітниць. В даному випадку зробити буквальний переклад було б більш влучно і це не змінювало б сенс.

- I have met thousands like you, people **who don't have enough gut to finish the job.**

- Я знаю таких як ти, **люди що не можуть довести справу до кінця.**

Фраза “who don't have enough gut to finish the job” була замінена на «люди що не можуть довести справу до кінця».

Замість нейтралізації « я бачив сотні таких як ти», автор вирішує використати смисловий розвиток.

- I follow the Testament.

- Я виконую заповідь.

- When you hit them – they get up, **when I hit them they stay down.**

- Коли ти б'єш їх вони встають, **коли я – лягають назавжди.**

Фраза “when I hit them they stay down” замінюється на «коли я – лягають назавжди».

В даному випадку була використана гіперболізація та смисловий розвиток.

Слід зазначити, що смисловий розвиток у серіалі дуже часто поєднаний або ж з нейтралізацією, або ж навпаки гіперболізацією тексту.

- Look at your fists, they are completely red and swelling. What have you done?

- I have done **what he had no courage to do.**

- Подивись на свої руки. Ти весь у крові. Що ж ти накоїв?

- Те , **що він так і не зумів зробити.**

У цьому випадку автор не досить влучно перекладає фразу “he had no courage to do”. Якщо подивитися на російський аналог цього виразу, то перекладач зробив наступним чином:

- То, на что у него не хватило духу.

На мою думку цей вислів більше підходить до ситуації та передаю конотацію слова „courage“. Нерідко траплялося і таке, що перекладач використовував якусь трансформацію не коректно і без необхідності.

- She was a **blonde cuty one**.
- Вона **гарна світловолоса дівчина**.

В цьому випадку слово “blonde” переклали як «світловолоса», хоча в українській мові слово «блондинка» на сьогоднішній день звучить досить органічно, можливо навіть більш органічно, ніж той еквівалент, який вирішив використати у цьому випадку перекладач.

З іншого боку в україномовній конотації слово «блондинка» означає нерозумну, слабку, часто смішну жінку і можливо тому перекладач вирішив не використовувати це слово. Але з точки зору сюжету персонаж був саме таким, тому гадаю, варто було б зупинитися на цьому варіанті.

2.1.5 Прийом цілісного перетворення при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою. Ключовим елементом цілісного перетворення є сама назва серіалу – Daredevil – Шибайголова.

Якщо подивитися на слово “daredevil” і розбити його на морфеми то ми отримаємо “dare” – наважитись та “devil” – диявол. Слід також зазначити, що можна розділити і по іншому, сказавши dared- сміливий та evil – зло. Але якщо брати за основу спосіб у який персонажі серіалу називають головного героя, то правильним залишаться перший варіант.

Тож якщо буквально перекласти назву, це буде « диявол, який наважився щось зробити», «сміливий диявол» або «сміливий чортяка». З останньої назви впливає український аналог «шибайголова» та російський «сорвиголова», але в разі з нашим героєм це не так однозначно.

Річ у тім, що як відомо з даного дослідження релігійні мотиви у серіалі дуже актуальні. Район у якому живе головний герой називається Hell’s Kitchen – Пекельна Кухня. Слово “satana” з грецької мови означає

«противник». Головний герой носив червоний костюм, з червоними очами та шолом з маленькими ріжками, будучи при цьому максимально схожим на образ демона або ж диявола. У серіалі про це сказано так, що він себе позиціонує, як сатана – противник злу, яке отрує Нью-Йорк.

Його противники – продавці наркотиків, мафія, дрібні та серйозні злочинці називали головного героя “Devil of the Hell’s Kitchen” або “Daredevil” завдяки образу який він мав. Саме тому я вважаю, що в цьому випадку при перекладі назви «Шибайголова» україномовний глядач втрачає ще одну ключову релігійну відсилку і не зможе зрозуміти глибину сказаної думки.

На противагу цьому у серіалі існує персонаж під іменем “Punisher” прізвисько якого в українській адаптації переклали як «Каратель». У цьому випадку переклад зроблено автентично і коректно, оскільки головна мета цього персонажу карати злочинців за те, що ті вбили його сім’ю і даний переклад тільки підкреслює це.

2.2 Граматичні трансформації при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою

При перекладі серіалу “Daredevil” були використані певні граматичні трансформації, про які варто сказати.

Взагалі, у перекладі цифрового медіа матеріалу граматичні трансформації вживаються доволі рідко, для такого типу інформації більш характерні лексичні трансформації.

2.2.1 Прийом опущення при перекладі серіалу "Daredevil" українською мовою. Слід відразу зазначити, що опущення у під час перекладу виникало дуже часто і в цьому пункті зазначено лише їхню частину.

It was a really tough and messy day, you know. It was unbearable to manage it.

Це був важкий та виснажливий день, я ледве зміг протриматись.

В даному реченні перекладач опускає вставне словосполучення «you know»

When I was **a little child**, close the age of 8 my dad presented me a hammer, but I wanted to get a bike. I still hate him for such an irresponsible gift **and can't forgive it**.

Коли мені було 8 тато подарував мені молоток, хоча я хотів велосипед. Я досі його ненавиджу за цей дурнувятий вчинок.

Фрази "a little child" та "and can't forgive it" були опущені.

В даному випадку перекладач опустил ряд важливих деталей, але ключовою мотивацією в цьому є те що персонаж говорив швидко та велика пауза після фрази, яка потребувала уваги глядача. З моєї точки зору можна було б не опускати частину фразу, оскільки при перегляді можна чути англомовний текст.

How can you see **and track** them being blind? Are you a wizard of something?
– I hate wizards.

Як ти все бачиш, коли ти сліпий? Ти що чаклун? - Я ненавиджу чари.

Фраза "and track" була опущена.

Everytime the trial starts I see this man standing **close to the entrance** and starring in my eyes. He makes me nervous you know.

Це чоловік у суди завжди дивиться мені прямо в очі. Це мене дратує.

Фраза "everytime the trial starts" і "close to the entrance" були опущені.

У даному випадку на мою думку перекладач повів себе досить не професійно і опустил ряд деталей, але якоїсь наявної мети в цьому я не

відчув. При перегляді можна просто чути англомовний текст, який не має жодного перекладу.

Daddy when will we come home? I hope Frank hasn't left **to his uncle**.

Тату, коли ми прийдемо додому? Сподіваюсь Френк ще не пішов.

Фраза “to his uncle” була опущена.

Перекладач вирішив опустити цю деталь, аби англійський і український текст коректно поєднувалися один з одним. З іншого боку це опущення ніяк не вплинуло на загальний сюжет.

Next time you should better take a shotgun **or something**, these guys aint afraid of wooden stick with a chain. – Believe me, I will not mess up.

Наступного разу візьми з собою рушницю, твоя зброя їх не налякає. – Ти не знаєш про що говориш.

В даному випадку фраза “or something” є виключно елементом англійської розмовної лексики, і перекладач спеціально опустив його аби не створювати конкретизацію.

Our Lord **Jesus Christ** told us to avoid tussles and not to break up conflicts. Being his children we must nurture humbleness and chastity in our hearts, not anger and hatred. You should know it **more than others**.

Господь заповідав уникати конфліктів і бійок. Ми маємо виховувати смирення і чистоту в серцях, а не гнів і ненависть. Ти мав би знати.

Слова “Jesus Christ” та “more than others” було опущені.

У цьому випадку опущення з моєї точки зору не було актуальним, оскільки опущені деталі є ключовими лейтмотивами серіалу.

З іншого боку перекладач вдався до цього, аби оригінал не звучав довше, ніж переклад.

When was the last time you saw her? – Around five **today**, but why?

Коли ти востаннє бачив її. – Близько п'ятої, а що?

Слово “today” було опущене.

Під час перегляду мені вдалося виявити, що кількість трансформацій даного виду була дуже велика. Це зумовлено тим, що при перекладі

перекладач намагався опускати якомога більше різного роду деталей, аби зробити слова героїв більш схожими на розмовну українську. Під час розмови американці вдаються у використання низки вставних слів, таких як “like“, „you see“, “you know”, “well”.

Майже у кожному випадку перекладач опускав ці слова, оскільки вони не мають певного лексичного значення у реченні, а створені лише для того, аби зробити певну паузу між словами або реченнями. Існує навіть спеціальний термін filler- з англійського наповнювач.

Оскільки серіал описує супер героя, який має подвійне життя – у день він працює адвокатом у власній конторі – то під час його розмов з колегами та іншими персонажами зустрічається багато просторічної лексики або вставних слів, які перекладач частіше за все просто опускав.

You see Frank, the hot dog you bought yesterday, **well**, I have eaten it today in the morning. **Sorry for that.**

Вибач Френку, але я з’їв той хот дог, який ти купив вчора.

Слова “well” та “sorry for that” були опущені.

З моєї точки зору такий переклад був недоцільний в даному випадку, оскільки кількість англійських та українських слів не однакова і це призводить до того, що коли український дубляж закінчується, глядач чує англійський текст, а саме фразу „sorry for that“

Іноді фразу „you see“ перекладали як «чуєш»

...see what I am talking about. She needs her own angel.

...чуєш що я кажу. Їй бракує свого ангела.

В цьому уривку також можна побачити приклад антонімічного перекладу.

What’s your name? – Steve. -Do you believe in God, **Steve**? -I do visit Catholic Church from time to time. -Then is time to pray.

Як тебе зветь? – Стів. – Ти віриш у існування Бога? – Так, я іноді ходжу до церкви. – Тоді молисьь.

Слово “Steve” опускається.

У цьому уривку перекладач опускає ім'я персонажа, коли воно повторюється, та назву церкви «католицька». У серіалі ця церква, віра та релігійна мотивація головного героя відіграє ключове значення і саме словосполучення „Catholic Church“ звучить доволі часто.

При цьому перекладач у різних моментах по різному опрацьовує його, іноді, як в данному прикладі, просто опускає прикметник.

З моєї точки зору це не є правильним рішенням, оскільки саме католицька церква є фундаментальним важелем сюжету і акцентує на себе увагу того, хто дивиться. У той же час україномовний глядач час від часу не чує цього акценту.

- I saw you crossed yourself. Are you a Catholic? - Was before **in the past**.
- Я бачив ти хрестився. Ти католик? - Був колись.

Фраза “in the past” опускається.

2.2.2 Прийом додавання при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою. Українська мова має багато вставних слів, які регулярно використовуються, під час діалогу, тому аби досягти доместикації, перекладач часто використовує їх.

- What is going on? Why aren't at work? And where is Matt?
- Що тут коється? Чому ти не на роботі? І де **взагалі** Мет?

Слово «взагалі» було додано.

Розглядаючи прийом опущення я зрозумів, що головною причино цього явища стало те, що слова уточнення, вставні слова, просторічні вирази англійської мови не завжди актуальні та влучні для перекладу на українську. З іншого боку для того, аби певна англійська фраза звучала природньо українською перекладач доволі часто вдавався до трансформації додавання і включав у текст українські просторічні та вставні слова.

The „Hand“ is planning to attack the warehouse in Brookling. We need everybody. Will you come?

«Рука» планує пограбувати сховище у Брукліні. Зараз потрібні всі. Ти підеш з нами?

Фраза «з нами» була додана.

My name is Pete, Pete Catleliony. And you? - I'm Sarah. Sarah Liberman. - Nice to meet you, Sarah.

Моє ім'я Піт, Піт Кастельйоні. А як тебе **звуть**? – Я Сара, Сара Ліберман. – **Дуже** приємно познайомитись з тобою Сара.

Слова «звуть» та «дуже» були додані.

У цьому випадку як і у багатьох інших перекладач використовує доместикацію, аби зробити текст більш автентичним для україномовного глядача.

Слід зазначити, що прийом доместикації можна дуже часто зустріти у цьому перекладі, форенизація відбувається край рідко.

It means you had no chance to save your kids? – That's right. – If you had what would you have done? – I would 've done anything.

Виходить в тебе не було шансу врятувати своїх дітей. – **Абсолютна** правда. Якщо б ти мав **шанс**, що б ти зробив? Що завгодно.

Слова «абсолютна» на «шанс» були додані.

Have you called Madony? She hasn't been in her place for quite a while already. Where she could go?

Ти **вже** дзвонив Мадані? Її давно не було вдома. Куди вона могла піти?

Слово «вже» було додане.

I used to have a friend named Paul. We studied in the seminary together but unfortunately he left the Church many years ago and works as a bar owner.

Колись давно у мене був друг Пол. Ми разом вчилися у **духовній** семінарії але він пішов із церкви і зараз володіє баром.

Слова «колись давно» та «духовній» були додані.

Did you interrogate her? - Yeap. She told me she had never seen the guy before.

Ти допитував її? Так, вона казала що ніколи **в житті** не бачила цього хлопця.

Слова «в житті» були додані.

Перекладач використовує додавання, аби створити ефект гіперболізації.

I was ordained priesthood at the age of 26 but had begun my church life many years before.

Я став священиком у 26, а почав ходити в церкву давно, **ще з дитинства**.

Фраза «ще з дитинства» була додана.

.. and why the Merciful God allows our suffering, can you tell me a devotee?

.. і чому Всемиловитий та **Пробачаючий** Господь дозволяє страждати, скажи но?

Слово «Пробачаючий» було додано.

До того ж у цьому конкретному моменті перекладач опустив слово devotee, що перекладається як «святоша».

Серіал дуже живо віддзеркалює конфлікт цілого ряду ідей, моралі, соціальної нерівності. Головним героям спеціально надані конфліктуєчі точки зору, аби показати відмінності та зобразити їх реальність яку має американське суспільство, але закриває на це очі - це полярність поглядів. У багатомільйонному Нью-Йорку проживають одночасно ліберали, консерватори, демократи, радикали, представники екстремістських організацій, релігійні секти і традиційні церкви – всі вони мають різні точки, цінності та ставлення до світових та локальних подій.

Автори та сценаристи серіалу зробили велику роботу, аби глядач міг без рожевих окулярів пірнути у світ, де на одній вулиці буде жити банда байкерів- расистів, які налаштовані агресивно до будь кого, хто не ввічливо подивиться на них, а через дорогу храм Святого Павла, де люди найбільше піклуються про чистоту власної душі.

Такі слова як „devotee“ ввідіграють ключовий аспект для встановлення культурних орієнтирів у серіалі, і я думаю, що опущення цього слова негативно впливає на передачу атмосфери серіалу.

2.2.3 Зміна порядку слів при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою. У серіалі “Daredevil” можна знайти багато прикладів, коли перекладач використовує дану трансформацію для більш аутентичного україномовного звучання.

Hey Franky-boy, go with and you will see it.

Френкі, ти все побачиш. Пішли.

У даному випадку лексична одиниця «ти все побачиш» була поставлена на початок, аби зробити на цій дії акцент.

People tell he is a real devil.

Він справжній диявол, так говорять.

У цьому фрагменті фраза «він справжній диявол» зображена на перший план, аби речення звучало більш схоже на розмовну українську.

What are you gonna do with it, kid?

I assumed to take with me but still don't know.

І що ти будеш робити, хлопче?

Ще не знаю, але думаю візьму з собою.

У даному реченні фраза «ще не знаю» винесена на початок, аби підкреслити невпевненість.

The end is near, but I'll be merciful enough to let you leave and see you city burn.

Я буду милосердним і залишу тебе живим, щоб ти міг побачити як палає Нью – Йорк.

Якщо казати про попереднє речення, то в ньому можна побачити ще одну граматичну трансформацію – заміну частини мови.

У даному випадку зміна порядку слів з моєї точки зору не була дуже влучна, оскільки навіть без цієї трансформації текст звучав би досить коректно. Якщо поставити слова «кінець близько» а вже потім усе інше, то слова антигероя будуть звучати страшніше і його мета буде досягнута.

Remember myself being young I met a woman in the church. She was crying looking at the crucifixion.

Пам'ятаю коли я був малим то у церкві зустрів жінку. Вона дивилася на розп'яття і плакала.

В цьому реченні фраза «дивилася на розп'яття» винесена на початок, оскільки такий порядок більш традиційний для українського речення.

And do you pray for real?

This only makes me wake up every day.

Ти справді молишся?

Це єдине що дозволяє жити.

В даному випадку слово «справді» виноситься на перший план, аби зробити на ньому акцент.

You have no vision but you have your senses, you heart. Let it work and you do the thing they only dream about.

Ти втратив зір, але в тебе є твоє серце, твої відчуття. Дай їм волю і ти зможеш те, про що інші тільки мріють.

В даному випадку слово «серце» було винесено на перший план, оскільки перекладач хотів акцентувати на ньому увагу.

You have never been to the war, have you? It is when you cannot breath, cannot scream because the ground over the trench is falling on your head.

Ти ніколи не бував на війні, чи не так? Це коли ти не можеш кричати, не можеш дихати, бо насип з твого окопу падає на голову.

В цьому фрагменті перекладач ставить слово «кричати» в перекладі раніше слова «дихати» аби підкреслити жахіття війни.

When I was at war I didn't know what I was gonna do when it was over.

Що я буду робити сидячі в окопі після війни я не знав.

В даному випадку зміною порядку слів перекладач хоче підкреслити невпевненість головного героя.

I had a friend, his name was Tommy he was a drunker and lived nearby. He could help in such case but I lost a contact much time ago.

У мене був друг пияка, звали Томі. Він жив недалеко звідси. Він міг би допомогти, але в мене нема його номера.

В даному випадку перекладач вдається до зміни порядку слів, аби імітувати український розмовний текст.

Let's call the police and make his nervous.

Давай змусимо його нервувати і подзвонимо копам.

В цьому реченні перекладач вдається до даної трансформації, аби створити акцент на слові «нервувати»

Theotokos lady give me holy power to fight the evil visible or not and pray God for forgiving my sins.

Богородице діво моли Бога за мене дай мені свою святу силу зі злом видимим чи невидимим.

В даному випадку перекладач використовує трансформацію зміни порядку слів аби більш автентично перекласти частину молитви.

Традиційно у православних та католицьких молитвах святі отці просять у Бога прощення гріхів, або ж святих помолитися за людину для прощення гріхів. Після цього в молитвах українською і російською мовою людина просить щось інше. Тому я вважаю використання даної трансформації максимально влучним.

Слід додати що загалом у серіалі дана трансформація є найбільшою серед тих, яка впливає на сенс. Інші граматичні трансформації використовувалися лише через відмінності мов.

Крім цього хочу підкреслити, що не у всіх випадках дана техніка була влучною.

Frank told me he had seen a body in the sewerage. We must identify the victim and send the materials to Foggy.

Френк бачив тіло у каналізації і сказав про це. Ми маємо передати Фоггі цю інформацію та визначити ім'я вбитого.

У цьому випадку граматична трансформація була використана у обох реченнях, але у другому реченні вона спотворює сенс речення.

В англійському реченні мова йде про те, що спочатку потрібно встановити ім'я загиблого, а потім передати це Фоггі, але при перекладі через

застосування цієї трансформації складається враження, що все треба зробити навпаки.

Через це україномовний глядач може не вірно зрозуміти сенс подальших подій.

2.2.4 Прийом зміни частини мови при перекладі серіалу “Daredevil” українською мовою. Для того, аби текст українською звучав більш автентично, перекладач часто використовує зміну частин мови.

- Have you already given the guns to Anatolij?
- No I haven't. I have to meet with **Anatolij** and do the business.
- Ти вже віддав Анатолію зброю?
- Ще ні. Треба зустрітися з **ним** і зробити це.

Слово «**Anatolij**» було замінено на «**ним**»

- I am so hungry, badly want to eat.
- Let's eat in **the café!**
- Я шалено хочу їсти, з'їв би і слона.
- Пішли **там** поїмо.

Словосполучення «in the café» було замінено на «там»

- Why do you wear **the suit**?
- It makes people see, who they are really afraid of.
- Чому ти **це** носиш?
- Костюм дає їм побачити, чого вони насправді бояться.

Слова “the suit” були замінені на «це».

У даному випадку перекладач використав цю трансформацію аби зробити акцент у другому реченні саме на слові «костюм», оскільки той відіграє ключове значення в історії персонажу і взагалі у серіалі.

Треба визнати, що даний прийом є досить популярним, але він майже жодним чином не впливає на передачу глибини сенс серіалу, а скоріше виконує обов'язок службового елемента.

The war was fought not for saving people's lives but for the interest of our corrupted government. I put the end to this.

Ми билися не для того, аби цивільні іншої країни вижили, а задля наших корумпованих політиканів. І я поклав цьому край.

Фраза “the war was fought” була замінена на «ми билися».

В даному випадку граматична трансформація відбувається, оскільки треба коректно перекласти пасив, а з іншого боку аби зробити гіперболізацію та акцент на тому, хто саме виконував цю дію – на солдатах, які воювали.

Для сюжету тема війни є критичною, тому такий переклад є правильним.

Listen to me, Matt **is dying** in the hospital right now. He needs your help. Forget about your conflict and be a person you supposed to be.

Послухай, Мет зараз **ледь живий** у лікарні, ти потрібен йому. Забудь про його слова, будь тим, ким ти маєш бути.

Фраза “is dying” була замінена на «ледь живий».

В цьому випадку також присутній антонімічний переклад.

Слід зазначити, що у подібних випадках часто можна зустріти граматичні трансформації у комбінації з лексичними.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши переклад англomовного серіалу “Daredevil” українською мовою мною було розглянуто питання загальних особливостей і характеристик сучасної методології перекладознавства в галузі перекладу серіалів та медіа ресурсу взагалі.

У теоретичній частині мною був проведений детальний огляд культурної спадщини серіалу та його вплив на сьогodнішню повістку перекладу телевізійного продукту та на виробництво подібних серіалів взагалі. Мною було визначено ключові елементи та проблеми, з якими стикається перекладач під час перекладу англomовних серіалів та визначено, якими засобами той оперує, аби вирішити встановлені задачі. Я переглянув думки передових сучасних українських та російських вчених-перекладачів та спираючись на їх досвід показав ключові стратегії перекладу серіалів.

Крім того мною було проведено детальний огляд першоджерела дослідження, аби якомога точніше виділити для себе сюжетні акценти, на які треба спиратися і які треба розцінювати, як ключові під час перекладу.

Також було надано загальні характеристики трансформацій та приклади їх використання.

У практичній частині на основі матеріалів з серіалу “Daredevil” було проаналізовано використані перекладачем трансформації, намагався дати оцінку його рішенням і зрозуміти мотивацію вибору, а також повсякчас надавав власні коментарі та пропозиції згідно перекладу того чи іншого матеріалу.

Під час аналізу вибору трансформацій покладався на результати отримані у теоретичній частині роботи. У ході роботи мною було виявлено, що перекладач намагався якомога більше приділити увагу доместикації, майже зовсім відмовляючись від форенізації.

Трансформації, обрані перекладачем вході роботу були використані вдало, за умови, що мною були знайдені приклади недоцільного використання певних елементів.

Загалом мною було проаналізовано більше 30 годин екранного матеріалу, близько 200 трансформацій, які найбільш яскраво відображали проблематику та суть певних специфік перекладацької роботи.

Особливу увагу під час аналізу було приділено релігійній складовій серіалу, її коректної адаптації та оцінки перекладу певних реалій.

Було розглянуто лексичні та граматичні трансформації, які були використані перекладачем під час роботи над серіалом.

З проаналізованих лексичних трансформацій антонімічний переклад складає 31%, смисловий розвиток 29%, конкретизація і генералізація 27% і 22% відповідно, прийом цілісного перетворення 1-2%.

Антонімічний переклад серед лексичних трансформацій був використаний найбільше, оскільки певні сталі фрази в англійській та українській мовах традиційно зображуються обернено один до одного і аби зробити переклад влучним перекладач вимушений був використовувати дану трансформацію.

Наприклад:

-You must be kidding, Frank. We don't control the procedure anymore

-**I'm not kidding.** We are gonna make it.

Ти певно жартуєш, Френку. Ми більше не впливаємо на ситуацію. **Я серйозно.** Ми впораємося.

В даному випадку фраза "*I'm not kidding*" замінюється на «*Я серйозно*» і при цьому автор застосовує антонімічний переклад.

З проаналізованих граматичних трансформацій прийом опущення склав 28%, зміна порядку слів 27% зміна частин мови 25% та додавання 20%.

Прийом опущення серед розглянутих граматичних трансформацій зустрічався найчастіше, оскільки в англійських побутових діалогах можна зустріти велику кількість вставних слів, які не завжди будуть влучними при українському перекладі, перекладач їх частіше за все опускав.

It was a really tough and messy day, **you know**. It was unbearable to manage it.

Це був важкий та виснажливий день, я ледве зміг протриматись.

В даному реченні перекладач опускає вставне словосполучення.

Під час аналізу було виявлено, що більшість прикладів, у яких використовували лексичні трансформації були зумовлені бажанням перекладача певною мірою емоційно підкреслити певні елементи тексту, або ж досягти автентичного перекладу певних реалій, використовується аби запобігти тавтології або використанню термінів які складно зрозуміти в україномовному середовищі.

До того важливою причиною цих трансформації є намагання перенести певні культурні реалії на автентичний рівень мови перекладу і необхідність аби текст мови джерела можна було сказати за адекватний час порівняно з цими ж самими словами мовою перекладу.

Крім цього генералізація використовувалася для адекватного перекладу деяких релігійних перекладацьких одиниць, доместикації тексту та нейтралізації у деяких випадках.

Під час розгляду матеріалу було встановлено, що трансформації використовувалися задля створення певною гіперболізацією, передачі елементів української розмовної культури, а також для підкреслення психологічних портретів персонажів.

Крім того головним прикладом застосування цілісного перетворення переклад самої назви серіалу “Daredevil” – Шибайголова, а також декілька елементів розмовної мови, які використовуються в діалогах.

Якщо казати про застосування граматичних трансформацій, то головним мотивом в цьому досягти балансу між текстом джерела та текстом перекладу, опустити певні елементи, аби створити ефект доместикації.

Слід зазначити, що мною було знайдено декілька випадків використання цих трансформацій недоцільно і без наявної причини. Некоректне використання даних трансформацій призвело до втрати певних елементів сенсу для україномовного глядача.

Також граматичні трансформації було використано, аби зробити доместикацію за рахунок додавання українських вставних слів у місцях зумовлених контекстом, аби текст перекладу звучав більш автентично для україномовного глядача і у певних місцях це допомагало перекладачеві більш вдало створювати баланс між текстом джерелом та текстом перекладом.

Головними проблемами, з якими мав справу перекладач був переклад певних реалій коміксів та власних назв, імена головних персонажів та передача стилістичного забарвлення. Наприклад: “Daredevil” – «Шибайголова», “Punisher” – «Каратель», “Kingpin” – «Султан».

Для передачі стилістичного забарвлення перекладач часто вдавався до додавання. Наприклад:

I used to have a friend named Paul. We studied in the seminary together but unfortunately he left the Church many years ago and works as a bar owner.

Колись давно у мене був друг Пол. Ми разом вчилися у **духовній** семінарії але він пішов із церкви і зараз володіє баром.

Для збереження стилю монологу священика перекладач використовує додавання «*колись давно*» та «*духовній*».

Також необхідно зазначити, що загалом переклад вийшов не ідеальним, оскільки часто можна побачити сцену, де українська фраза героя закінчилася, а глядач ще декілька секунд чує англійський текст.

Наприклад

Everytime the trial starts I see this man standing **close to the entrance** and starring in my eyes. He makes me nervous you know.

Це чоловік у суди завжди дивиться мені прямо в очі. Це мене дратує.

Фраза “everytime the trial starts” і “close to the entrance” були опущені.

У даному випадку на мою думку перекладач повів себе досить не професійно і опустив ряд деталей, але якоїсь наявної мети в цьому я не відчув. При перегляді можна просто чути англійський текст, який не має жодного перекладу.

У деяких випадках через невдалий вибір або реалізацію певної трансформації україномовний глядач втрачав частину сенсу і міг би не зрозуміти розбіжності між словами та вчинками деяких героїв.

Перекладач зміг коректно перекласти релігійну стилістику серіалу, при цьому передати характер кримінального світу Нью-Йорка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амочкін В. В. Опыт выявления терминологического значения слова на лингвистическом уровне. *Иностр. яз. в высш. школе*. Москва, 1981. Вып. 16. С.185. – 191.
2. Бархударов Л. С. Лексикология современного английского языка : уч. пособ. Москва : Просвещение, 1995. 295 с.
3. Бузаджі Д. М. Семантическая структура слова в современном английском языке и методика его исследования. Москва : Просвещение, 1966. 376 с.
4. Бузаджі Д. М. Очерки по общей и русской лексикологии. Москва : Учпедгиз, 1957. 1575 с.
5. Бондарчук М. М. Структурно-семантичні параметри російської авіаційної терміносистеми (макрополе «рух літального апарата») : дис... канд. філол. наук: 10.02.02. Київ, 2000. 267 с.
6. Винокур Г. О. О некоторых явлениях словообразования в русской технической терминологии. *История отечественного терминоведения: очерк и хрестоматия*. Москва, 1994. С. 284. – 292.
7. Волошин Е. П. Особенности перевода аббревиатур : уч. пособ. Москва : Академический проект, 2013. 216 с.
8. Гальперін І. Р Загальні аспекти нормалізації авіаційних термінів / *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах: зб. наук. праць*. Київ : ІВЦ Держкомстату України, 2002. Вип. 2. С. 84. - 99
9. Гарбовський Н. К. Лингвистические основы учения о терминах: уч. пособ. для филол. спец. вузов / за ред. Б. Н. Головин, Р. Ю. Кобрин. Москва : Высш.шк., 1987. 174 с.

10. Гордон Г. Пути образования и функционирования аббревиатур в авиационной терминологии. URL: <http://fixed.ru/prikling/conf/stilsist1/putionnuetso.html> (дата звернення: 05.11.2020)
11. Журавлева Т. А. Особенности терминологической номинации. Донецк : АООТ Торговый дом «Донбасс», 1998. 252 с.
12. Даниленко В. П. Русская терминология. Москва : Наука, 1977. 213 с.
13. Д'яков А. С. Основи термінотворення : монографія / за ред. Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько. Київ : КМ Academia, 2000. 183 с.
14. Казакова Т. А. Практичні основи перекладу : English - Вивчаємо іноземні мови. Санкт-Петербург : Видавництво Союз, 2000. 320 с.
15. Канделаки Т. Л. Значение терминов и системы значений научно-технических терминологий : проблемы языка науки и техники. Москва : Наука, 1970. 98 с.
16. Квитко И. С., Лейчик В. М., Кабанцев Г. Г. Терминологические проблемы редактирования. Львов : Высш. Школа, 1986. 195 с.
17. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу : навч. посіб. Тернопіль : Карп'юк, 2001. 290 с.
18. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение : уч. пособ. Москва : Р. Валент, 2014. 424 с.
19. Лотман Р. Т, Фитерман А. М. Проблемы перевода : на материале современного английского языка. Москва : На иностранных языках, 1976. 198 с.
20. Лейчик В. М. О языковом субстрате термина. *Вопросы языкознания*. Москва, 1986. № 5. С. 87–96.
21. Лотте Д. С. Основы построения научно-технической терминологии : Вопросы теории. Москва : АН СССР, 1961. 160 с.
22. Матасов В. В. Лінгвофілософські параметри інновацій англійської мови в кіносфері сучасного буття : монографія. Київ : КНУ, 1980. 133 с.

23. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода. Москва : Московский лицей, 1996. 298 с.
24. Никольская Л. А. Семантика и его валентные свойства слова терминологии. *Системное описание лексики германских языков*. Ленинград : Ленинградский университет, 1978. Вып. 2. С. 88-94.
25. Нікішина В. Особливості перекладу абрєвіатур та інших скорочень. *Лінгвістика*. Вип. X. С. 137-138. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/nvkhdu/2010_X/26.pdf. (дата звернення: 18.10.20)
26. Сокращения и коды ИКАО. Правила аэронавигационного обслуживания. *ИКАО*. Монреаль, 1999. № 5. С. 83. - 95
27. Попова В. Н. Семантика термина. *Вестн. МГУ. Филология*. Москва, 1981. № 3. С. 25-27.
28. Скоромислова А. А. Что такое термин терминология? Вопросы терминологии. Москва, 1961. №5. С. 34-51.
29. Судовцев В. А. Научно-техническая информация и перевод. Москва : Высшая школа, 1989. 232 с.
30. Суперанская А. В., Подольская Н. В., Васильева Н. В. Общая терминология. *Вопросы теории*. Москва, 2012. С. 248-249.
31. Ткачева Л. Б. Происхождение и образование авиационных терминов в английском языке: дис... канд. филол. наук : 10.02.04. Омск : 1972. 211 с. URL: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/189471.html> (дата звернення: 25.11.2020).
32. Токарев Г. В. Документная лингвистика : уч. пособ. Тула : Арт-принт, 2010. 125 с.
33. Уфимцева А. А. Слово в лексико-семантической системе языка. Москва : Наука, 1968. 123 с.
34. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы): для ин-тов и фак. иностр. яз. Санкт-Петербург: Филология три: Филолог. фак. Санкт-Петербург, 2002. 416 с.

35. Швейцер А. Д. Теория перевода. Статус, проблемы, аспекты. Москва : Наука. 1988. 287 с.
36. Шелов С. Д. Терминология: профессиональная лексика и профессионализмы. *Вопросы языкознания*. Москва, 1984. № 5. С. 76-87.
37. Цвілінг С. К. Терминология и перевод. Львов : Львовский университет, 1998. 198 с.
38. Єнчева Г. Г. Лінгвокогнітивне моделювання процесу перекладу художніх термінів (на матеріалі англо-українських версій нормативнотехнічної документації ІСАО) : дис... канд. філол. наук. : 10.02.16. Одеса, 2011. 243 с.
39. Alekseeva L. M. Problems of the Term and Term Formation. A workbook for speciality course. Perm : Perm university publishing, 1998. P. 120 – 127.
40. Anderman G. Essays on General and Russian Lexicology. Moscow : LIBROKOM, 1957. 1575 p.
41. Benoit G. Marinus, Marilyn Lino, Walter Bosschaerts. Propeller Installation Effects on a Semi-Span Wing. *International Review of Aerospace Engineering (I.RE.AS.E)*. Vol. 3. Leicester. (June2010). P. 144–151.
42. Danilenko V. P. Russian Terminology. Moscow : Nauka, 1977. 246 p.
43. Nida E. Terminology Research. Its Relation to the Theory of Science. ALFA. 1994. Vol. 7/8. P. 163–172.
44. Fedorov A. V. Fundamentals of the general theory of translation (linguistic problems). St. Petersburg : Philological Faculty of St. Petersburg, 2002. 416 p.
45. Golovin B. N. Linguistic foundations of the doctrine of terms : a textbook / ed. B. N. Golovin, R. Yu. Kobrin. Moscow : Higher school, 1987. 174 p.
46. Leychik V. M. Terminology Science : Subject, Methods, Structure. Moscow : LKI, 2007. 256 p.
47. Lotte D. S. Immediate Tasks of fictional Terminology. Moscow : Nauka, 1986. 883 p.
48. Orero P. The Routledge Companion to Translation Studies. New York : Taylor and Francis group, 2009. 284 p.

49. O'Sullivan C. What is a Term and what is Terminology. Terminology issues. Moscow : Publishing house AN USSR, 1961. P. 46-54.
50. Szarkowska A., Podolskaya N. V., Vasilyeva N. V. General Terminology : Theoretic problems. Moscow : Editorial URSS, 2005. 288 p.
51. Terminology. Theory and method / ed. by Olga Akhmanova and Galina Agarova. Moscow : MGU, 1974. 206 p.
52. Vinokur G. O. On some phenomena of word formation in Russian technical terminology. The history of Russian terminology: an essay and anthology. Moscow : 1994. P. 284.
53. Wedgwood P. Shared assumptions semantic minimalism and relevance theory. Journal of Linguistics, 43 (3). 2007. № 3. P. 647–681.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

54. Бабак Б. Словник юридичної термінології = Babak B. The dictionary of juridical terminology / за ред. Б. Бабак. Київ : Четверта хвиля, 2009. 96 с.
55. Бабейчук Д. Г. Російсько-українсько-англійська релігійна термінологія / за ред. Д. Г. Бабейчук. Київ : Дієслово, 1997. 160с.
56. Девнина Е. Н. Большой англо-русский и русско-английский художественный словарь / за ред. Е. Н. Девна Москва : Живой язык, 2011. 514 с.
57. Литературная энциклопедия терминов / за ред. А. Н. Николюкина. Москва : 2001. 1600 с.
58. Марасанов В. П. Англо-русский словарь по художественной терминологии = English-Russian Dictionary of art : Ок. 24 000 терминов / за ред. В. П. Марасанов 2-е изд. Москва : Скорпион-Россия, 1996. 560 с.
59. Сборник терминов ИКАО. Монреаль : ИКАО, 1997. URL: <http://www.aviaslovar.ru/316-ikao.html> (дата звернення : 01.10.20 - 13.12.2020)
60. Російсько – англійський словник авіаційних термінів. URL: www.spilve.lv › library › various (дата звернення : 01.10.20 - 13.12.2020)

61. Шломан А. Иллюстрированный художественный словарь на шести языка : нем., англ., фр., рус., исп. Искусство, история, культура. Санкт-Петербург : Культура, 1910. 1036 с.

62. English-Grammar: Багатомовний електронний словник. Москва : EnglishGrammar. URL: <http://english-grammar.biz/aviation-terms-dictionary.html> (дата звернення: 01.12.2020)

63. Merriam-Webster-Dictionary and Thesaurus I. Encyclopedia Britanica, 2004. 1214 p. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/encyclopedia> (дата звернення : 01.10.20 - 01.12.2020)

64. Multitran : Багатомовний електронний словник. URL: <https://www.multitran.com/> (дата звернення : 01.10.20 - 01.12.2020)

SUMMARY

The article is devoted to the specifics of translation units used in TV serial “Daredevil” and like any other field of scientific knowledge, has its own specific set of terminology and the most commonly used words

“Daredevil” made a great impact to the moviemaking society and appeared to be the most successful TV serial about superheroes ever. It consists a huge number of religious terminology, colloquial words, juridical and military terminology and is full with New York’s realities.

While translating the TV show a specialist had to manage processing of different lexical and grammar units, solving the issue of domestication and keeping the pace between English and Ukrainian text.

Considering the work of the translator I tried to analyze the relevance of using different transformation, made assumption towards translator’s motivation of their usage, showed some criticism on this field and made own suggestion of making the translation look better.

During the research I found out the main units used in it were adding, omitting, sense development and antonyms translation. The translator uses them generally to make source language look more like a target language, converting English word combinations in more natural Ukrainian equivalents.

According to the analysis, I managed to get that the main target for the translator was not to lose the coherence between the source and target texts, not to lose language peculiarities and make Ukrainian spectator feel the same emotions as foreigners.

Still while translation several critical mistakes were made, due to which the viewer could not understand motivation or sequence of actions made by characters and I suggested my own way of solving these issues.

The result of my research shows that translation of “Daredevil” is great field of using different translative strategies and methods.

Key words: *terminology, relevance, transformation, motivation, coherence*

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти**

Я, Мудрий Яромир Миколайович, студент 2 курсу магістратури, форми навчання денної, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма переклад (англійський), адреса електронної пошти уаго.ikk@gmail.com, підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Особливості перекладу англomовного серіалу "Daredevil" українською мовою» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) _____